

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

KETVIRTADIENIS – THURSDAY, OCTOBER – SPALIO 3, 2013 • Vol. CIV Nr. 116 Kaina 1.50 dol.

4545 WEST 63rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 10-02-13

ŠIAME NUMERYJE:

Ir jie kūrė Lietuvą – 3 psl.

Agadir: legionieriaus Simulio senajame Maroke – 10 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

JAV federalinės įstaigos lieka uždarytos

Washingtonas (BNS). – Milžiniško JAV vyriausybės aparato didžioji dalis spalio 2-ąją, trečiadienį, liko paralyžiuota, tęsiantis įnirtingam ginčui dėl Prezidento Barack Obama pastangomis pradėtos sveikatos apsaugos sistemos reformos, kurią konservatoriai nori sužlugdyti.

Prasidėjus pirmajam vyriausybės uždarymui per 17 metų, Baltieji rūmai ir respublikonai gilina apkasus ilgai kovai.

Naujausios Ameriką ištikusios politinės krizės antrąją dieną liko uždaryti nacionaliniai monumentai. Buvo uždarytos netgi JAV karių kapinės Europoje, o šimtai tūkstančių federalinių darbuotojų priversti likti namuose, negaudami atlyginimo.

Prezidentas kaltino Atstovų Rūmų respublikonus pakilus į „ideologinį kryžiaus žygį“, kai jie susitarimą dėl vyriausybės finansavimo susiejo su reikalavimu atšaukti arba atidėti sveikatos apsaugos sistemos pertvarką, laikomą didžiausiu B. Obama vidaus politikos pasiekimu.

Tuo tarpu jo pagrindinis priešininkas – Atstovų Rūmų pirmininkas

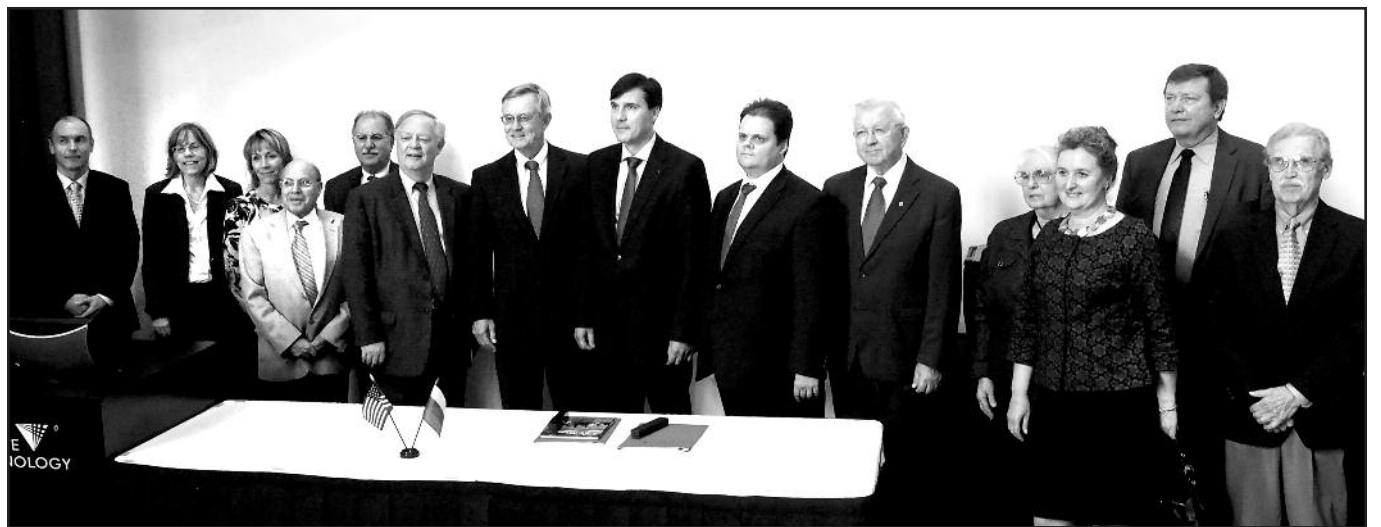
respublikonas John Boehner – sakė, kad B. Obama naudoja „išdegintos žemės“ taktiką, atsisakydamas derėtis, abiejų stovyklų retorikai pasiekus naujas įtampos aukštumas ir blėstant viltims, kad ši priešprieša bus greitai išspręsta.

Per vieną renginį Baltuosiuose rūmuose, kuriame buvo pristatyta

„Obamacare“ („Obamos priežiūra“) pramintos reformos viena iš pagrindinių programų, Prezidentas atrodė nusiteikęs kovingai. B. Obama negailėjo patyčių respublikonams dėl jų nesugebėjimo sustabdyti šią didelio masto pertvarką apibrėžiantį įstatymą. – 2 psl.

Bendradarbiaus Čikagos ir Vilniaus aukštosios mokyklos Čikagos IIT ir Vilniaus ISM sutarė dėl studentų mainų

IIT ir ISM universitetų vadovai pasirašė studentų mainų sutartį. Pasirašiusieji, liudininkai ir svečiai (iš k): Artūras Žilys, IIT vice prezidentė tarptautiniams ryšiams Mary Dawson, viešnia, prof. Darsh Wasan, prof. Carl R. Carlson, IIT prezidentas John L. Anderson, ISM universiteto rektorius dr. Nerijus Pačėsa, Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas, Juozas Polikaitis, Indrė Tijūnėlienė, Regina Gailiešūtė, Lietuvių Fondo pirm. Marius Kasniūnas ir Donatas Tijūnėlis. Vidos Kuprytės nuotraukos

Čikagos artimuose pietuose įsikūręs Illinois Institute of Technology (IIT) – gerai žinoma lietuviams aukštojo mokslo įstaiga. Iškiliausias jos lietuvių kilmės auklėtinis turbūt yra Prezidentas Valdas Adamkus, ne tik baigęs šį institutą, bet ir priėmęs jo garbės daktaro laipsnį. Čia inžinerija, techninius mokslus bei taikomąjį meną sudijavo ir šimtų šimtų kitų Amerikos lietuvių. O dabar instituto durys atsivėrė ir Lietuvos studentams – spalio 1 d. IIT patalpose nedidelės grupės akivaizdoje lietuvių veikėjų bei IIT profesorių buvo iškilmingai pasirašyta IIT ir ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto Vilniuje bendradarbia-

vimo sutartis.

Sutartį dėl bendrų studijų programų vykdymo pasirašė ISM universiteto rektorius dr. Nerijus Pačėsa ir Illinois Institute of Technology prezidentas John L. Anderson.

Šiuo susitarimu ISM universitete bus pradėtos vykdyti dvi Lietuvai unikalios studijų programos – Industriinių technologijų vadyba (bakalauro) ir Informacijos technologijos vadyba (magistrantūra). Studijos vyks Lietuvoje ir JAV bei suteiks galimybę jų absolventams gauti abiejų universitetų – ISM ir IIT – diplomus. – 2 psl.

Neturtingiausias žmogus pasaulyje yra tas, kuris nieko kito neturi, tik pinigų. – Anonimas

JAV federalinės įstaigos lieka uždarytos

Atkelta iš 1 psl.

„Šis respublikonų (sukeltas) uždarymas neprivalėjo įvykti – noriu, kad kiekvienas amerikietis suprastų, kodėl taip nutiko, – pažymėjo B. Obama. – Jie uždarė vyriausybę dėl ideologinio kryžiaus žygio, kad atimtų sveikatos apsaugą iš milijonų amerikiečių.“

Šiuos komentarus jis išsakė antradienio rytą – po to, kai nesėkmingos derybės Kongrese privertė Ameriką pirmą kartą per pastaruosius 17 metų paskelbti dalies vyriausybės veiklos sustabdymą, po vidurnakčio nutrūkus agentūrų finansavimui.

J. Boehner, palaikantis balsingą ultrakonservatyviąją „Arbatėlės“ frakciją savo partijoje, užuot rizikuodamas prarasti postą, jeigu mėgintų priimti paprastą nutarimą dėl finansavimo be pridėto politinių nuodų žiupsnio, nusitaikė į Prezidentą.

„Washingtono demokratai užtrenkė duris vyriausybės pakartotiniam atidarymui, atsisakydami dalyvauti abiejų partijų derybose“, – rašo jis straipsnyje, kurį paskelbė dienraštis „USA Today“.

Politinis paralyžius išliko nesutrikdytas, kai Senatas įvykdė demokratų daugumos vadovo Harry Reid pažadą, atmesdamas Atstovų Rūmų rei-

kalavimą paskirti oficialius derybininkus, kurie parengtų sutartį abiem stovykloms.

Tačiau bent jau šiuo metu J. Boehner politinė strategija labai rizikinga.

Quinnipiac University atlikta apklausa rodo, kad 72 proc. rinkėjų prieš 22 proc. nepritaria respublikonų pastangoms palaikyti vyriausybės uždarymą kaip priemonę, galinčią padėti sužlugdyti „Obamacare“.

Bulvarinis laikraštis savo pirmajame puslapyje padėję apibūdino trumpai drūtai: „Mėšlidė“ (House of Turds), su aliuzija į televizijos „Netflix“ politinį miniseriālą „Kortų namelis“ (House of Card).

Tūkstančiai federalinių darbuotojų atvyko į savo biurus vien tam, kad susitvarkytų darbo stalus ir išgirstų, kad jie nėra „gyvybiškai būtina“ JAV vyriausybės aparato dalis.

Jauni padėjėjai būriu išėjo iš Baltųjų rūmų, todėl Prezidentui B. Obama liko tik keli būtinausi darbuotojai.

Suglumę turistai monumentus ir muziejus Nacionalinėje alėjoje Washingtono rado uždarytus, užtvėrus ir apjuostus plastikinėmis juostomis su užrašais „Policijos linija. Draudžiama peržengti.“

Tačiau viena grupė pasirodė esanti drėbta iš tvirtesnio molio: senyvo am-

žiaus „Didingiausios kartos“ veteranai atvyko prie Antrojo pasaulinio karo memorialo ir nepaisė pastangų juos sustabdyti.

Tačiau lankantys savo kritusius ginklo brolius Prancūzijoje, Belgijoje, Italijoje ir kitur buvo priversti sukti atgal, išsekus lėšoms, reikalingoms išlaikyti 20 amerikiečių karių kapinių, esančių užsienyje.

Dar vienas sunkiai iškovotos laisvės simbolis – Laisvės statula New Yorke – taip pat liko neprieinama nusivylusiems turistams.

Kita vertus, karinės operacijos ir pasienio apsauga veikė įprastu režimu, nors Pentagonui teko išleisti neapmokamų atostogų beveik pusę iš 800 tūkst. savo civilių darbuotojų.

Susipriešinę įstatymų leidėjai, išsekę nuo pirmadienio vakarą vykusio politinio teatro, rūškani vaikštinėjo Kapitolijaus Rotondoje, tačiau viltys, kad vyriausybės uždarymo sukeltas sukrėtimas privers greitai pasiekti kompromisą, pasirodė esančios pernelyg drąsios.

Atstovų rūmuose respublikonai siekė, kad būtų priimti trys potvarkiai dėl kai kurių populiarių federalinės veiklos sričių finansavimo, įskaitant pašalpų veteranams mokėjimą ir muziejų veiklą.

Panašu, kad šis planas buvo mėginimas sugėdinti demokratų, kurie tvirtino nesiderėsiantys „su į galvą įremtu ginklu“, kai buvo sustabdyta vyriausybės veikla.

„Šis pasiūlymas rodo absoliutų rimtumo stygių, kurį stebime tarp respublikonų“, – komentavo Baltųjų rūmų atstovas Jay Carney.

Visi trys dokumentai buvo atmeti, dar labiau didėjant spaudimui Kongrese išeiti iš šios aklavietės.

Senato demokratų daugumo vadovas Harry Reid pridūrė: „Mes nebūsime verčiami rinktis tarp parkų ir vėžio tyrimų ... arba FTB (Federalinio tyrimų biuro).“

Demokratai laikėsi taktikos žlugdyti kiekvieną respublikonų mėginimą oriai atsisakyti nuo savo bekompromisės pozicijos ir priversti J. Boehner galiausiai pripažinti suklydus.

B. Obama perspėjo, kad vyriausybės uždarymas sukels pragaištingų padarinių vangiai atsigauančiai Amerikos ekonomikai.

„Žinome, kad kai paskutinį kartą respublikonai uždarė vyriausybę 1996 metais, nuo to nukentėjo mūsų ekonomika. Kitaip nei 1996-aisiais, mūsų ekonomika (dabar) vis dar brenda iš didžiausios recesijos per kelias kartas“, – sakė Prezidentas.

Siekdamas pabrėžti savo argumentus, B. Obama trečiadienį planavo Baltuosiuose rūmuose susitikti su kai kurių Wall Street milžinių vadovais.

Bendradarbiaus aukštosios mokyklos

Atkelta iš 1 pal.

Prieš pasirašant mainų dokumentus, instituto prezidentas Anderson pasidžiaugė sutartimi, nes, jo žodžiais, „studijos Lietuvoje praplės ribotą amerikiečių studentų pasaulio pažinimą“. ISM rektorius Nerijus Pačėsa pasigyrė savo studentais, kurie yra labai pageidaujami darbdavių, nes yra iniciatyvūs ir kūrybingai sprendžia sudėtingus verslo klausimus. IIT dekanas Carl R. Carlson, daug kartų keliavęs į Lietuvą suderinti sutarties detalių, liko sužavėtas lietuvių svetingumu. Jis išreiškė viltį, kad ir lietuvių kilmės amerikiečiai pasinaudos šia programa ir nepraleis progos studijuoti savo tėvų žemėje.

Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas plačiau apžvelgė šios sutarties prasmę. Lietuva yra tapusi Europos Sąjungos ir NATO nare, jos studentai jau naudojami progomis studijuoti

Europos šalyse, bet ši mainų sutartis, sakė konsulas, dar labiau praplės jų akiratį. Ir ne tik lietuvių studentų – Lietuva prisidės prie amerikiečių studentų tobulėjimo.

ISM Vadybos ir ekonomikos universitetas Kaune buvo įkurtas 1999 metais kaip pirmoji privati valdymo mokslo įstaiga Lietuvoje. Pagrindiniai ISM steigėjai yra BI Norvegijos verslo mokykla ir Norvegijos pramonės ir regioninės plėtros fondas.

Vida Kuprytė

Universitetų mainų sutartį pasirašo Illinois Institute of Technology prezidentas John L. Anderson ir ISM Vadybos ir technologijos universiteto rektorius Nerijus Pačėsa. Liudija IIT dekanas Carl R. Carlson ir Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas.

Lietuvos ekonomistas: JAV politinė krizė neturėtų trukti tiek, kad pajustumė jos pasekmes

Tarptautinės finansų rinkos santūriai sureagavo į politinę suirutę Jungtinėse Valstijose, tačiau jeigu ji užsitęstų iki metų pabaigos, tokia padėtis galėtų destabilizuoti pasaulio ekonomikas. Tada pasekmes pajustumė ir Lietuvoje. Tačiau tai yra mažai tikėtina, teigia „Swedbank“ vyriausiasis ekonomistas Nerijus Mačiulis.

„Stebint iš šalies, iš tikrųjų situacija atrodo labai įtempta valstybėje, bet tai yra sąmoningas politikų sprendimas streikuoti, šantažuoti kitą pusę ir žiūrėti, kuri pusė ilgiau atlaikys politinį šantažą. Manau, kad bus galiausiai susitarta. Nors finansų rinkoms yra siunčiamas neigiamas signalas, kad politinė krizė JAV tęsiasi“, – sakė N. Mačiulis.

Analitikas priminė, kad „šantažu grįšti“ dviejų pagrindinių partijų JAV, respublikonų ir demokratų, santykiai tęsiasi nuo 2011 metų, kai ant nemokumo ribos balansavusios šalies skolinimosi limitas buvo padidintas tik pačią paskutinę dieną.

Jeigu toks streikas užsitęstų iki šių metų pabaigos, tuomet, pasak analitiko, poveikis JAV ekonomikai galėtų siekti net 1,5 procentinio punkto bendrojo vidaus produkto augimui. Visgi „Swedbank“ vyriausiasis ekonomistas mano, kad tikimybė, jog taip įvyks, yra labai menka.

Analitikas tiki, kad politikai tai supranta ir sugrįžę prie derybų stalo per artimiausias kelias savaites priims sprendimą. „Demokratinėje valstybėje tokiu principu politinės diskusijos neturėtų vykti ir atrodo nekaip žiūrint iš šalies“, – teigė N. Mačiulis.

Jo įsitikinimu, panašus scenarijus Lietuvoje nėra tikėtinas.

ELTA

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532. Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$150.00. Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5532

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiuočiame.

„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba. Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas

vyr.redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadienio priedo redaktorė –

Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taisy savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El. paštas:

redakcija@draugas.org

rastine@draugas.org

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

Pažadėtoji žemė – LIETUVA, Lietuvos žydai kuriant valstybę 1918–1940 m., sudarytojas Vilius Kavaliauskas (2013 Vilnius, 283 psl.)

Vilniuje gyvenantis Nepriklausomybės kovų istorijos tyrinėtojas, daugiatomio „Lietuvos karžygiai“ ir kitų knygų autorius Vilius Kavaliauskas, pateikia gausiai iliustruotą, išsamiausią ligi šiol medžiagos rinkinį apie Lietuvos žydų – „litvakų“ – karinę, politinę, ekonominę ir kultūrinę veiklą Lietuvoje 1918–1940 metais.

Rinkdamas medžiagą šiai ir kitoms savo istorinėms knygoms, Kavaliauskas skersai ir išilgai išvažinėjo Lietuvą, išieškojo valdiškus ir privačius archyvus, susirado praeities liudininkus ir jų palikuonis. Knygoje, šalia paties Kavaliausko rašinių, – medžiaga iš įvairių archyvų ir įvairių autorių. Straipsniai su parinktomis tų laikų fotografijomis sklandžiai ir įdomiai skaitosi. Išangą parašė Lietuvos premjeras Algirdas Butkevičius.

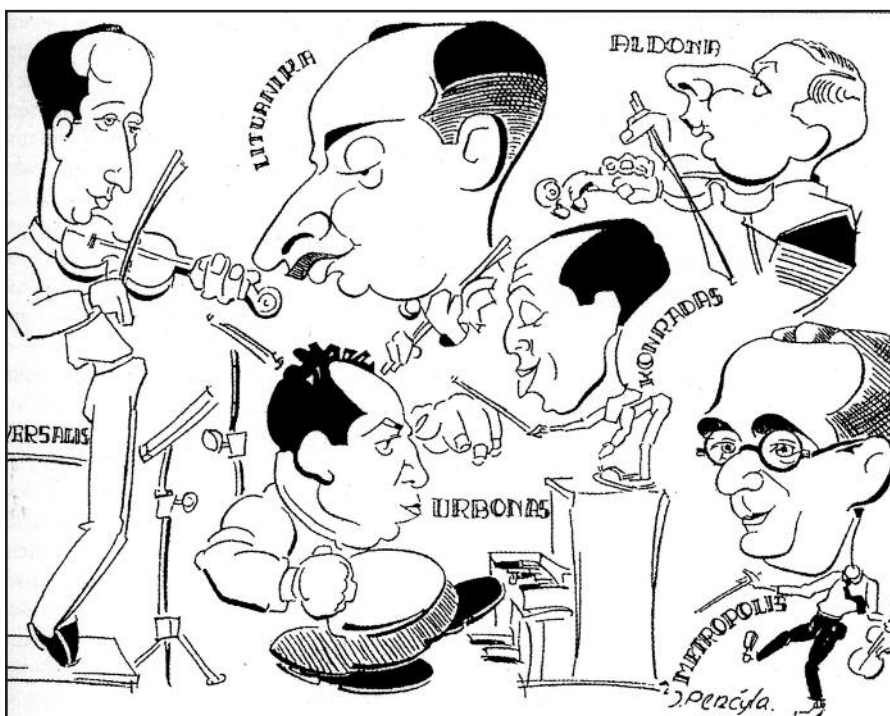
Knyga susideda iš penkiolikos skyrių, – tokių kaip Žydų politinė veikla, Žydų frakcija Steigiamajame Seime, Žydai Lietuvos versle ir pramonėje, Žydai savanoriai Nepriklausomybės kare, ir pan.

Nepriklausomoje Lietuvoje gyveno apie 200,000 žydų, jie sudarė tarp 7 ir 8 procentų Lietuvos gyventojų. 1919–1927 metais žydai turėjo Lietuvos Konstitucijoje įtvirtintą autonomiją, buvo žydų reikalų ministras. Po 1926 metų valdžios perversmo, Lietuvos politinėje veikloje žydų vaidmuo ryškiai sumažėjo. Bet jų įnašas į Lietuvos gyvenimą tęsėsi ligi pat 1940 metų okupacijos.

Žydams Lietuva daug metų, dar nuo caro laikų ir anksčiau, buvo tapusi antra „Pažadėtąja žeme“, Vilnių jie vadino „Lietuvos Jeruzale“. Lietuvoje jie turėjo laisvę, kurios kaimyninėse Lenkijoje ir Rusijoje nerasdavo. Lietuvoje žydai laisvai vertėsi versle, amatoje ir profesijose, laisvai vystė savo kultūrą, tikyba ir papročius.

Tuometinėje Lietuvoje buvo žydų gydytojų ir advokatų. Buvo menininkų, muzikų, sportininkų. Buvo ir turtingų žydų – pramonininkų ir pirklių. Tačiau eilinių žydų gyvenimas buvo skurdus. Bet visų luomų žydai dalyvavo Lietuvos Nepriklausomybės kovose ir prisidėjo prie Lietuvos kūrimo.

Daugiausia žydai vertėsi kaip smulkūs prekybininkai: gyvendami miestuose ir miesteliuose aplink turgaus aikštę, jie pardavinėdavo visokius smulkius reikmenis turgaus dieną suvažiuosiuos Lietuvos ūkininkams. Visa žydų šeima laukdavo tur-

Nepriklausomybės laikų Kauno linksmintojai – restoranų ir kavinių orkestrų vadovai: Chanas Ceitelis („Versalis“); Michelis Hofmekleris („Lituanika“); Bandas („Urbonas“); Abromas Stupelis („Aldona“); Danielius Pomerancas („Konradas“), Zaidmanas („Metropolis“). Juozo Olinardo šaržas.

Ir jie kūrė Lietuvą

DONATAS JANUTA

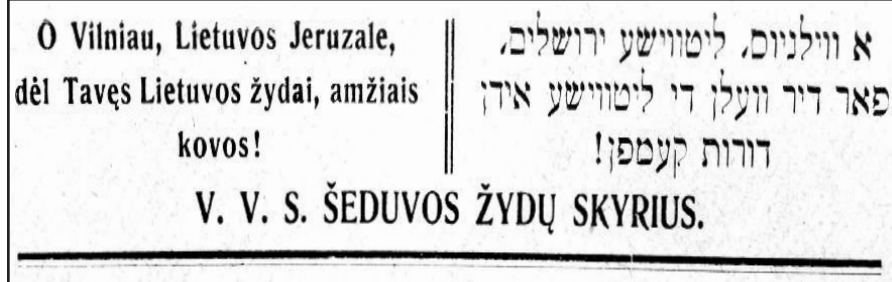
gaus dienos, nerimaudama, kad tik lietus neužpultų, nes tada į turgų suvažiuos mažai pirkėjų – o dažnai visos savaitės uždarbė, visos šeimos pragyvenimas, priklausė nuo tos vienos savaitėje turgaus dienos.

Daug buvo žydų amatininkų – batsiuvių, šaltkalvių, siuvėjų, įvairių meistrų. Kai kurie turėjo savo pastovią vietą, atskirą kambarį savo name, bet nemažai jų buvo keliaujantys amatininkai, kurie eidavo per ūkininkus siūlydami savo paslaugas. Sustoję pas kurį ūkininką, apsigyvendavo pas jį kelioms dienoms, kartu su jo šeima sėdavo prie stalo. O kai darbas būdavo baigtas, žydas susidėdavo savo įrankius į maišą, maišą – ant kupros, ir išėdavo pėsčias, kartais ūkininko vežimu pavėžėtas, negrįstu kaimo keliuku ieškoti kur kitur bus reikalingos jo paslaugos.

Pirmojo pasaulinio karo pabaigoje, Lietuvos Nepriklausomybei auštant, ne vienas žydas – batsiuvis, pirklys, visuomenės veikėjas – stėjo petys į petį su lietuviu prieš lenkus, bolševikus ir bermontininkus.

*Piliečiai!
Imkitės už ginklų,
aukokite pinigų, dauktų,
visa, kas tik gali palengvinti kariuomenei,
kas gali sustiprinti kraštą kovoje su priešais.*

Tai yra Kauno advokato, žydų visuomenininko, Lietuvos Steigiamojo Seimo nario Ozerio Finkelšteino atsisaukimas į lietuvių kalbomis į Lietuvos žydų visuomenę, 1920 m. spalio 9 d. lenkų Želigowskio divizionai užgrobę Vilnių ir pasikėsinus į visą

Frenkelių odų fabriko darbuotojai sutinka atvykstantį prezidentą Antaną Smetoną. Centre – įmonės savininkas Jokūbas Frenkelis. Šiauliai, apie 1928–1933 metus.

Šiaulių „Aušros“ muziejus

Žydai prekybininkai, obuolių pardavėjai Vabalninko turguje.

Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Lietuvą.

Apie šimtas žydų žuvo Lietuvos savanoriais, keli šimtai buvo sužeisti. Vytytes Kryžiaus ordinu už narsumą kovose buvo apdovanoti: batsiuvis Volfas Kaganas, kepėjas Barakovas Leiba, vežikas Kacas Motelis, ir septyniolika kitų – iš viso 20 žydų. Pasiūlydami, kad prisidėjo prie Nepriklausomybės kovų, jie įkūrė Žydų karių sąjungą, kuri veikė ligi pat Nepriklausomybės praradimo 1940 metais.

Prie Nepriklausomybės kovų žydai prisidėjo ir kitokiais būdais. Vytytes Kryžiaus ir Nepriklausomybės medaliais apdovanota Liba Mednikienė, karo su lenkais metu pas savo tautiečius žydus rinko žvalgybinę medžiagą, siuntė lietuviams lenkų štabo dokumentus, savo namuose laikė lietuvių šovinių ir granatų atsargas.

Generolas Vincas Grigaliūnas-Glovackis, pasižymėjęs kovose prieš lenkus, bolševikus ir bermontininkus, šitaip įvertino žydus prekybininkus, kurie prisidėjo prie 1919–1920 metų Nepriklausomybės kovų: *Palaikyti naudingus mums ryšius su vokiečiais, supirkinėti ginklus, laikyti slapta nuo vokiečių sandėlius su kariška manta, gabanti ginklus ir pristatinėti (...) Šeinas, Zisle, Frankelis, Aronsonas ir kiti atlikinėjo šį ypatingą uždavinį su tikra tėvynės meile, statydami savo gyvybę pavojun, nesigailėdami nei lėšų, nei darbo.*

Vėliau Simonas Rozenbaumas, pirmosios Lietuvos Tarybos narys, pelnęs Lietuvai Europos žydų simpatijas ir palaikymą, 1919 m. Paryžiaus taikos konferencijoje energingai agitavo už Lietuvos Nepriklausomybę. Septyni žydai dalyvavo Lietuvos Steigiamajame Seime. Kai Želigowskio užimtame Vilniaus krašte Lenkija, siekdama prisijungti Vilniaus kraštą, suruošė rinkimus, žydai kartu su lietuviomis ir gudais pasisakė prieš ir tuos rinkimus boikotavo. Tarpukario Lietuvoje, garsiąją Kauno sporto halę, pastatytą Europos krepšinio pirmenybėms, suprojektavo gabus statybos inžinierius Anatolijus Rozenbliumas. Rozenbliumas taip pat suprojektavo Kauno apskrities savivaldybės rūmus (kartu su architektu Vytautu Landsbergiu-Žemkalniu), Kauno centrinio pašto rūmus (su architektu Feliksu Vizbaru), Kauno karininkų Ramovės rūmus (su architektu Stasiu Kudo), ir daug kitų visuomeninių ir pramonės pastatų.

Įnašo sporte pavyzdys – dviratininkas Isakas Anolikas atstovavo Lietuvą dviejose olimpiadose: 1924 metais Paryžiuje, ir 1928 metais Amsterdame.

Nukelta į 13 psl.

RYTYS

Rytys – rytinis, iš rytų pučiantis vėjas. Puslapis „Rytys“ pristato JAV lietuvių naujienas iš rytų pakrantės valstijų.

Redaktorė Vaida Lowell • El. paštas: draugas.east.coast@gmail.com

Kultūra ir menas turi nenusakomą galią. Galią, kuri pažadina prisiminimus, įkvepia naujiems iššūkiams ar tiesiog leidžia atsipalaiduoti ir bent trumpam pabėgti nuo kasdienybės ir rūpesčių.

Šią savaitę „Rytys“ – kupinas rašinių apie meną. Vienas jų – apie kūrybingą stovyklą Vermonte, kurioje dalyviai mokėsi kurti meną ir į namus išvyko įkvėpti kūrybingų minčių. Kitas rašinys – apie krištolinio balso dainininkės Gin-

tarės Jautakaitės koncertą Bostono lietuvių bendruomenei ir apie tai, ką profesionalus menas reiškia išeiviams.

Malonaus skaitymo ir, jei įkvėpėme jus kūrybai, labai lauksime žinių, pasakojimų ir įspūdžių iš jūsų Rytų pakrantės bendruomenės adresu: draugas.east.coast@gmail.com

„Grįšiu lietuvišką meninę sielą atgaivinti“

DANGUOLĖ KUOLIENĖ

Tokią mintį išreiškė dailininkė Dana Barūnaitė „Neringoje“, Vermonte, besibaigiant kūrybinei stovyklai suaugusiems „Meno8Dienos“. Tęsdama mintį paaiškina, kad neužmirštamus įspūdžius sukėlė užsiėmimai, žmonės, muzika ir aplinka. Rugspjūčio 18–25 dienomis, dalyviai išbandė ne vieną meno techniką, klausėsi įdomių bei provokuojančių pokalbių, turėjo progos susikaupti ir susimąstyti, o taip pat padainuoti, paūžti ir patrepseti.

Skatino eksperimentuoti

Kodėl žmonės kasmet grįžta į šią kūrybinę stovyklą? Estera Sunelaitė pasakojo: „Važiuoju į šią stovyklą pailsėti, pasidžiaugti gamta, pakvėpuoti grynu oru, susitikti senus draugus ir sutikti naujus, išbandyti tai, ko dar nebandžiau.“ Renatą Bazikienę traukė meno ir ramybės apgaubta aplinka, pievomis kvepianti „Neringa“.

Atidžiau į gamtą pažiūrėti kaip tik ir kvietė dailininkė Audronė Maciūnaitė, vedusi peizažo kūrybines dirbtuves. Čia dalyviai eksperimentavo naudodami mišrią techniką, įtraukdami net garsą ir fotografiją. Aldona Lingertaitienė, dalyvavusi Danos Barūnaitės pastelės klasėje, nustebo, kaip skirtingai pradėjo pastebėti įvairias spalvas ir formas, anksčiau atrodžiusias vienodai.

Per labai trumpas kūrybinio rašymo pamokėles mokytoja Marija Stankus-Saulaitis sulaukė juokingų, įdomių, reikšmingų ir net gilių rašinių. Kai

Pastelėmis stovykloje „Meno8Dienos“ piešti mokė dailininkė Dana Barūnaitė. Danguolės Kuolienės nuotr.

kurie autoriai pasidalijo savo rašiniais su kursų draugais, o tai įkvėpė dalyvius ir toliau ieškoti išraiškos žodžių savo vidiniam balsui išreikšti.

Keramikė Asta Bublienė rūpestingai buvo paruošusi užduočių, kurias dalyviai galėjo pasirinkti, tačiau rado laiko ir tiems, kurie norėjo kūrybinės laisvės. Danguolė Kuolienė, stovyklos vedėja, kvietė norinčius mokytis grafikos. Nors grafikos technika yra pakankamai sudėtinga, Danguolė mus skatino žaisti, bandyti ir nebijoti.

Meną kūrė mylimosioms

Nemažai dėmesio sulaukė Norberto Lingertaičio juvelyrinės dirbtuvės, rengiamos jau devintą kartą. Įdomu buvo stebėti su koku dėmesingumu keli vyrai kūrė žiedus savo mylimosioms. Erikas Narkevičius, pernai kvietęs į kanklių dirbtuves,

„Meno8Dienos“ kūrybinės stovyklos „Neringoje“ dalyviai.

Redos Limantienės nuotr.

šiais metais subūrė susidomėjusius medžio drožinėjimu. Dalyviai per savaitę sukūrė dailią prievėrpstę. Jūratė Aukštikalnienė meistriškai atskleidė margučių su bičių vašku marginimo paslaptis. Fotografas Dainius Mačikėnas šiais metais apsiėmė mokytis video filmavimo gudrybių, o operatorius Romas Šležas atvyko įamžinti vieną popietę savo filmui apie „Neringos“ stovyklą.

Stovyklą praturtino talentingų kauniečių Gintaro Vilčiausko ir Viliaus Marmos dalyvavimas. Gintaras išmokė liaudies dainų, pakvietė kartu dainuoti, skambino pianinu, grojo akordeonu, mokė liaudies šokių ir šokinėjimo per laužą. Jis taip pat paįvairindavo vakarines programas pūsdamas birbynę. Vilius Marma jam pritarė lumzdeliu ir kanklėmis, mokė liaudies šokių, kalbėjo įvairiomis etnokultūros temomis ir su stovyklautojais kūrė Užgavėnių kaukes bei vytines juostas. Dana Barūnaitė pastebėjo, kad dainavimo pamoka buvo ypač smagi, nes ją vedė du tokie talentingi ir mieli muzikai.

Ir sportavo, ir meldėsi

Per šią savaitę netrūko ir judesio. Pirmoje savaitės dalyje ramią rytinę mankštą vedė gydomojo masažo specialistė Aldona Rygelė. Penktadienio ir šeštadienio rytais, grakščioji balerina Eglė Špokaitė pritraukė gausų būrį vyrų ir moterų, kvietė anksti keltis ir vikriai mankštintis. E. Špokaitė taip pat „užbūrė“ klausytojus dviem įdomiais pokalbiais apie baletą. Kelias dienas vyko energingos Gilijos Aukštikalnytės vadovaujamos Zumba šokių pamokos.

Kas vakarą po vakarienos norintys susiburdavo kopyltėlėje. Gaila Narkevičienė rašė, kad tai jai buvo mėgstamiausia dienos akimirka, kai per meno, muzikos ir maldos sintezę tikrai priartėjo prie Dievo. Marija Stankus-Saulaitis pritarė: „Kas vakarą penkiolika minučių bendrai pasimelsti buvo taip gera. Su Aldonos Lingertaitienės paruoštu paveikslu, skaitiniu, giesme ir malda turėjom progos kasdien vis kita tema pamąstyti ir mintimis pasidalyti.“

Stovyklą užbaigė diskoteka

Į vakarines programas, kurias sumaniai kuravo Estera Sunelaitė, susirinkdavome salėje prie židinio ar lauke prie laužo. Sekmadienio vakare į pokalbį apie kalbos kultūrą kvietė Marija Stankus-Saulaitis. Kitais vakarais vyko susipažinimui skirtas kūrybinis trimatis projektas, lietuviškų filmų vakaras su įdomiais Danos Vainauskienės ir Viliaus Marmos komentarais, keramikės Astos Bublienės kūrybos pristatymas skaidrių pagalba, kaimiškos vakaruškos su liaudies šokiais ir dainomis, dramos būrelis, vadovaujamas Norberto Lingertaičio, pasakos inscenizavimas. Šeštadienio vakare, po oficialaus stovyklos uždarymo, Rimas Samis sukvietė visus į diskoteką.

Šiais metais stovyklai vadovavo Reda Veitaitė-Limantienė, Janė Venckutė-Zirlienė, Estera Sunelaitė ir Danguolė Stončiūtė-Kuolienė, virtuvei – Indrė Matulaitytė. Marija Stankus-Saulaitis paminėjo: „Didelį įspūdį šią savaitę man paliko virtuvės personalas, taip tyliai ir suderintai dirbantis, skanų maistą taip maloniai tiekiantis“. Taip pat nuoširdžiai talkininkavo Regina Kulbytė ir Dana Vainauskienė.

Stovyklai baigiantis liejosi emocijos, nuoširdūs pasisakymai ir skatinimai toliau ruošti šią stovyklą, skirtą suaugusiems lietuviams, norintiems kūrybingai pasireikšti. Aldona Rygelė rašė: „Man teko pažinti tris širdingas, dosnias ir nuostabiai kūrybingas mokytojas, meistras savo srityse. Šioje stovykloje vėl susitikau su savo vidine kūrybine dvasia ir jai leidau pažaisti ir pasidžiaugti. Parsivežiau keletą kūrinių, daug naujų, gundančių kūrybai idėjų ir labai malonių prisiminimų.“

Marija Stankus-Saulaitis užbaigė rašyti savo įspūdžius šiais žodžiais: „Nuo ryto iki vakaro šioje bendruomenėje buvo smagu. Buvau apsupta draugiškumo ir rūpesčio, saulės ar mėnulio apšviestame kalne.“

2014 metais įvyks dešimtosios „Meno8Dienos“, data bus paskelbta „Neringos“ tinklalapyje www.neringa.org.

Bostone koncertavo Gintarė Jautakaitė

RIMA GIRNIUVIENĖ

*Iš žemės, kur gražiaja paslaptim
Perkūnžolės paženkliną jų trobas,
Miškus ir gyvulius, ir plunksną viršum lopšio,
Ir moteris stambeldiškom akim.*

Gintarės Jautakaitės

„Iš Žemės“
iš jos poezijos rinkinio „Dobilo širdy“

Dainos – tarsi giesmės apie Lietuvą

Kai buvau paprašyta parašyti recenziją apie Gintarės rugsėjo 15-osios dienos koncertą Bostone, nes esu, anot renginio bendraorganizatorės Esteros, „tikra žurnalistė“, tiesiai pasakiau, kad jau šimtą metų recenzijos apie muziką nesu rašiusi. Tiksliau – išvis nesu rašiusi, net ir tais laikais, kai Lietuvoje buvau tikra žurnalistė. Amerikoje kai kurie lietuviai (tarp jų ir aš) savo buvusias profesijas paverčiame saviveikla, kuria smagu užsiimti laisvu nuo darbo laiku, jeigu to laiko būna. Tačiau lankome (ar organizuojame) koncertus – skatinami nostalgijos, meilės ir prisiminimų Lietuvai. Šiuos jausmus sužadina menininkai iš Lietuvos, nes jie mūsų, pasutiniųjų išeivių, akimis kiek kitaip mato Lietuvą – giliau, intelektualiau, skirtingai nuo supaprastintos, greitos ir tuštokos amerikiečių pramogos.

Bostono koncerte Gintarės Jautakaitės dainos (ar gal geriau būtų jas vadinti giesmėmis apie Lietuvą) ant savo sparnų nešė atgal į Lietuvą, jos klonius ir ežerus, jos dangų, tokį gilų ir mėlyną, kad sunku ir apsaityti, tik norisi klausyti, ir kartais net verksti.

Parašė dainą princesei Dianai

Apie jos muziką ir poeziją rašoma, jog tai – „intelektualioji dainuojamoji poezija“. „Ekskliuzyvinis stilius“ ir dar daug panašių sudėtingų išsireiškimų galima rasti lietuviškuose muzikos ir kultūros žurnaluose, tokiuose, kaip „Kultūros barai“. O mums, „tarybukams“ ir kitiems, išvykusiems dėl meilės, ekonominiams ir visokiais kitokiais tikslais – beklaustant sidabrinio Gintarės balso, smagu, gražu ir truputį liūdna prisiminti savo tarybinę bei po-tarybinę jaunystę, ant dainos ir poezijos sparnų vėl nukeliauti į Lietuvą.

Gintarė yra koncertavusi Lietuvoje, Anglijoje ir JAV lietuvių ir anglų kalbomis. Buvo paprašyta parašyti dainą princesei Dianai, kurią užbaigė

Gintarė Jautakaitė.

likus kelioms valandoms iki princesei žūstant autokatastrofoje. Tuomet daina nenuskambėjo, bet vėliau buvo įtraukta į Gintarės dainų kompaktinę plokštelę „Maybe Tenderness“.

Muzika – nuoširdi

Spauda rašo, kad Gintarės muzika ir poezija – „intelektuali“, o jos stilius – „ekskliuzyvinis“ mano ausiai, nepasikausčiusiai naujausiomis intelektualinėmis poezijos ir muzikos tendencijomis, mano ausiai ji atrodo nuoširdi ir kartais iki kaulų gėlimo sava, lietuviška. Jos klausantis kyla jausmas, panašus į tą, kurį patyrė mano dvejų metų dukra, prieš daug metų Bostono folkloro grupės „Sodauto“ repeticijoje. Pradėjus repetuoti, ji ant mano rankų apsisverkė. „Ar tau ką skauda, Monikėle?“ – nusigandusi paklausiau. „Ne – labai gražu“, – atsakė mano dvejų metų vaikutis. Ir toliau verkė, išikniaubusi man į krūtinę. Toks pat jausmas kyla dainuojant Gintarei. Ar skambant jos kartu su dukra Elizabeth atliekamai lopšinei, (lopšinių ciklą ji ruošiasi išleisti lietuvių, anglų, estų, japonų ir norvegų kalbomis, ar besiklausant nuostabios, galbūt pirmą kartą Lietuvos muzikos istorijoje sukurtos muzikos nepakartojamiems K. Donelaičio „Metams“ (ją Gintarė parašė likus kelioms savaitėms iki koncerto Bostone), ar jau kelintą kartą girdint jos „tarp dangaus ir žemės“ (t. y. lėktuve pakeliui į Lietuvą) sukurtą ir visose išeivijos dainų šventėse skambančią „Viešpaties leliją.“

Bostoniečiai – išlepinti

Mes čia, Bostone, kartais nelabai žinome, ko norime. Kartais manome esą kiek išlepinti taip vadinamos „Bostono intelektualinės aplinkos“.

tono Lietuvių Bendruomenei. Gintarė jau seniai gyveno Maine, kur po daugelio karjeros metų angliškoje padangėje nusprendė sugrįžti prie savo lietuviškų šaknų. Ir mes vėl susitikome Bostone! Koks mažas tas pasaulis! Viena mano buvusi bendradarbė juokauja: „Amerikoje mes galime susitikti ne tik tuos žmones, su kuriais išbėgome į Ameriką, bet ir tuos, nuo kurių mes išbėgome į Ameriką.“ Mūsų susitikimas su Gintare nebuvo iš tų paminėtųjų – greičiau viena kitai atrodė kaip maža dalelė brangios, seniai paliktos Lietuvos.

„Basi nuogi, lyg medžiai išvaryti“

Į Gintarės koncertą atvažiavo du, jau suaugę jos sūnūs, studijuojantys universitetuose netoli Bostono. Vyresnysis Jasonas Laurita studijuoja Hampshire College ir ketina tapti gydytoju, jaunesnysis Martynas Laurita studijuoja Rhode Island School of Design. Gintarė tarp savo sūnų ir mažosios dukrelės Elizabeth atrodė tarsi lietuviška Eglė – žalčių karalienė, negrįžtamai palikusi tėvų žemę, bet nuolat su meile ir ilgesiu prisimenanti ją savo poezijoje ir muzikoje.

Mes visi čia, tolimoje šalyje, esame iš savo tėvų žemės. Ir visų mūsų, atsiliepia Gintarės žodžiai „Iš žemės“:

*Basi nuogi, lyg medžiai išvaryti,
Koplytstulpiais per Lietuvą keliaujam,
Kiekvieną angelas per Lietuvą palydi,
Kiekvieno rankoje rūdi ja lelija.*

*Neatsigręžt. Nebėgt. Neatsitolint.
Neatsibust. Ten liko mano brolis.
Ant rankų laikė Dievo avinėlių.
Jo širdyje perkūnžolę mačiau.*

Koncertą organizavo JAV Lietuvių Bendruomenė ir Bostono apylinkė.

LR ambasada JAV pakvietė į susitikimą su A. Saulaičiu, SJ

Tėvo Antano Saulaičio knyga „Slenkstis“ buvo pristatyta Trijų Karalių bažnyčios salėje Washingtono. LR ambasadorius JAV Žygmantas Pavilionis teigė esąs sužavėtas knygoje dėstomų minčių paprastumu, požiūriu į dvasinius reiškinius žmogiškumu ir kartu gilumu, kuris leidžia skaitant knygą kelis kartus matyti ją tarsi kitomis akimis.

Dainos Čyviėnės nuotraukos

Susitiko tauragiškės. Gintarė Jautakaitė su dukrele (v.), Danutė Kazakaitienė su vyru Alvydu (k.) ir Rima Girniuvienė su vyru Tomu Girniumi (d.).

JAV LB Bostono apylinkės nuotr.

SKAUTYBĖS KELIAS

Redaktorė Aušra Jasaitytė Petry • 8830 Magnolia Court • Orland Park, IL 60462 • El. paštas: ausra67@sbcglobal.net

Prityrusieji skautai-3

2013 m. Jubiliejinėje stovykloje „Viltis“

Priekyje stovi (iš k.): Mykolas Skilandžiūnas, Matas Stankus, Audrys Kelečius ir Vytautas Stankus; antroje eilėje: Matas Biškys, Kęstutis Kelečius ir Lukas Rasutis.

Ed Leipus nuotr.

V.S. FIL. DONATAS RAMANAUSKAS

Antradienis, rugpjūčio 13 d.

Kėlėmės tamsoje, 5 val. ryto. Pradėjome tvarkytis ir ruoštis žygiui atgal į Camp Manatoc. Visi kartu mišriomis skiltimis žygiavome pagrindiniu stovyklos taku. Spėjome sugrįžti atgal į savo pastovykles ir susitvarkyti prieš pusryčius.

Po pusryčių prasidėjo Oro skautų programa, kurią paruošė brolis Tomas Dundzila. Prityrusieji skautai ir skautės buvo padalinti į 6–8 asmenų „eskadriles“. Broliui Tomui padėjo kiti instruktoriai, iš anksto paruošę įvairius Oro skautų patyrimo laisvinių užsiėmimus.

Instruktoriai aplink didžiąją vėliavų aikštę buvo įrengę instruktažimo ir užsiėmimų stotis, pvz.: raketų statybos, lėktuvo dalių, sparnų, aviacijos istorijos, skridimo būdų ir t. t. Kiekvienai stočiai paskirta po valandą. Iki pietų mes atlikome užduotis trijose stotyse. Per pietus dvi prityrusių skautų skiltys sugrįžo į prityrusių pastovyklę dalyvauti „Geležinio virėjo“ („Iron Chef“) varžybose. Jie turėjo iš pateiktų maisto produktų paruošti patiekalą „Geležinio virėjo“ teisėjams.

Vienai skilčiai neblogo pasisekė paruošti šaltibarščius, o kita skiltis iškepė didelį bulvinį blyną. Virimo konkursas baigėsi 3 val. p. p., tad galėjome nuvykti į baseiną išsimaudyti. Kol dvi skiltys virė, likusios dvi skiltys tęsė Oro skautų programą.

Vakarinė programa – filmų vakaras. Po naktipiečių visi prityrusieji skautai ir skautės susirinko susirinkimų salėje, kur buvo rodomas filmas

„We Are The Titans“. Filmas apie gimnazijos futbolo komandą buvo parinktas todėl, kad jame pasakojama apie grupės dvasios stiprinimą („bonding“) ir susigyvenimą („teamwork“). Tik... po vakar dienos iškylos ir šiaudienos pilnos programos su Oro skautais pusė žiūrovų bežiūrėdami filmą užmigo, nes buvo labai pavargę.

Trečiadienis, rugpjūčio 14 d.

Keletas prityrusių skautų atskėlė anksti (5:30 val. r.), kad nueitų į „Polar Bear Swim“. Ta proga daugiau ir rimčiau paplaukioti tuščiam baseine. Ši rytą vanduo buvo šiltesnis nei oro temperatūra.

Po pusryčių tęsėsi Oro skautų programa. Popiet visi prityrusieji skautai nuvyko į Rock and Roll Hall of Fame and Museum, kuris yra ant Lake Erie kranto, Clevelando centre.

Per dvi su puse valandos suporuoti prityrusieji skautai turėjo rasti atsakymus į penkiasdešimt klausimų iš muzikos istorijos ir muzikantų gyvenimo. Viskas buvo labai įdomu. Laikas prabėgo kaip akimirka. Visi buvo patenkinti išvyka į muziejų.

Iš muziejaus keliavome į Clevelando Lietuvių namus, kur pavalgėme ypatingai skanią lietuvišką patiekalų vakarienę. Didelis „Ačiū“ Lietuvių namų šeiminkams ir Ūkio skyriui už išvykos koordinavimą. Iš Clevelando į Camp Manatoc grįžome kaip tik bendram laužui. Dainavome daug senų, visiems gerai žinomų dainų. Taip pat pasirodė BSA darbininkų padalinys – buvo labai juokinga, todėl visiems labai patiko.

Bus daugiau.

A+A v.s. Albinai Ramanauskienei mirus,

gilią užuojautą reiškiame „Aušros Vartų/Kernavės“ tunto sesėms: dukrai Renatai; anūkėms – sesėms Reginai ir Dianai; marčiai – sesei Rasai, o taip pat sūnui, broliui Donatui, dukroms – sesei Astai ir sesei Indrei bei jų šeimoms.

Telydi Jus paguoda ir dvasios stiprybė šią sunkią netekties valandą. Nuoširdžiai užjaučiame Jus, mirus brangiai mamai, močiutei, uošvienei.

Liūdime kartu su Jumis.

„Aušros Vartų/Kernavės“ tunto sesės

Pasižymėkite savo kalendoriuose!

Po įvairių diskusijų ir pasitarimų buvo nutarta, kad 2014 m. birželio 14–15 d. vyks „Paslapčių ieškonė – Washington D.C.“

Kas yra „Paslapčių ieškonė“?

„Paslapčių ieškonė“ yra vienos dienos skautiškas įvykis, panašus į televizijos „reality“ programą, „Amazing Race“. Mišrios skiltys keliaus po įvairias vietas (pastatus, parkus ir t. t.), kol pasieks ieškonės pabaigą. Skiltys sužino apie ieškonės kelio atkarpą tik tada, kai gauna „Paslapčių raktus“ („Clues“). „Paslapčių raktai“ išvardina vietovę, kurioje reikia rasti kitą „raktą“. Kartais skiltys turės išspręsti įvairius skautiškus galvosūkius („Roadblocks“) ir nugalėti kliūtis („Detours“) – tik tada gaus kitą „Raktą“. Skiltys gali keliauti pėsčiomis arba viešojo transporto priemonėmis, bet ne automobiliais ar taksi.

„Paslapčių ieškonėje“ gali dalyvauti prityrusieji skautai/skautės, jūrų skautai/skautės, kurie iki birželio 14 d. bus sulaukę 13 m. amžiaus.

Korp! Vyties senjorai š. m. rugsėjo 15 d. dalyvauja Šiluvos atlaiduose, Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, Čikagoje. Iš kairės: kun. J. Kelpšas, senj. Audrius Aleksišūnas, vyskupas R. Norvila, senj. Aras Galinaitis.

Rasos Aleksišūnienės nuotr.

Jūrų skautų išvyka

Čikagos „Lituanica“ tunto bebrai, jūrų jaunieji ir jūrų skautai, pradėdami naujus skautavimo metus, šeštadienį, rugsėjo 14 dieną, dalyvavo buriavimo sueigoje ir gegužinėje. Burlaiviai su jūrų jauniais bei skautais išplaukė iš Burnham uosto į atvirą ežerą, o po to į 31 gatvės uostą, kur susitiko su žaidžiančiais bebrais. Priplaukė ir jūrų budžių motorlaivis. Bebrams buvo proga aplankyti laivus ir pasidomėti buriavimu. Gegužinės maistą paruošė tėvai.

Antroje eilėje (iš k.): Linas Meilus, Marius Naris, Viktoras ir Gintas Garbonkai, Vilius Dundzila, Gabija Narbutaitė, Tom Davies, Gytis Kelmelis, Danielius Kwiatkowski, Matas Vaitkevičius. Pirmoje eilėje – bebrai: Simonas, Kovas, Kipras, Karis, Vintonas, Aris, Auri-mas su svečiais draugais ir paukštytėmis.

I. Bublienė: Man patinka tai, ką darau

DALIA CIDZIKAITĖ

I pirmąjį naujų mokslo metų Šiaulių universiteto Senato posėdį šių metų rugsėjo 25 dieną Senato nariai rinkosi apsigaubę togomis. Jie, drauge su universiteto akademinė bendruomene ir Šiaulių miesto visuomenės atstovais, į universiteto Baltąją salę atvyko pasveikinti ir pagerbti Ingridą Gertėrūdą Bublienę, kuriai tą dieną buvo suteiktas ŠU Garbės nario vardas.

Iš Šiaulių miesto kilusiai Bublieniei garbingas vardas suteiktas už ekonominių ryšių tarp Lietuvos ir Jungtinių Amerikos Valstijų plėtojimą, bendradarbiavimo tarp Kent State University (Ohio) ir ŠU puoselėjimą bei nuopelnus gimtajam kraštui.

Bublienę, Lietuvos Respublikos generalinę garbės konsulę Ohio valstijoje, „Versli Lietuva“ prekybos biuro Čikagoje ko-direktore, savo įkurtos kompanijos „IB International“ prezidentę, Tarpautinio Rotary klubo Clevelande garbės prezidentę bei daugelio kitų JAV ir Lietuvos organizacijų narę, vargu ar reikia pristatyti.

Gyvenimo mokykla – visuomeninė veikla

Nuo mažų dienų Amerikos lietuvių visuomeninėje veikloje dalyvaujanti moteris buvo ateitininkė, skautė, Clevelando lietuvių liaudies šokių grupės „Grandinėle“ ir Čiurlionio ansamblio narė. Ji užėmė vadovaujančias pareigas JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto bei Lietuvių Fondo valdyboje, pirmininkavo JAV LB Kultūros ir Ekonomikos taryboms. „Man buvo penkiolika metų, o aš jau sėdėjau JAV LB Clevelando apylinkės valdyboje“, – juokauja ketvirtoji ŠU Garbės narė.

Už skatinimą dalyvauti visuomeninėje veikloje Bublienė yra dėkinga savo tėvams – pedagogams Stefanijai ir Henrikui Stasams. „Mano mokykla buvo visos lietuviškos visuomeninės organizacijos, – sako Bublienė ir priduria, – ir laimė.“ Dalyvaudama Čiurlionio ansamblyje ji tapo renginių pranešėja, o „Grandinėleje“ ji ne tik šoko lietuvių liaudies šokius, bet ir pertraukos metu scenoje deklamavo eilėraščius. Taip, pasak Bublienės, ji ir augo: tapo pasitikinti savimi, turinti viziją ir mėgstanti tai, ką daro.

Mes nepažįstame jų, o jie – mūsų

Bublienė Lietuvoje jau seniai nėra turistė. Jau 18 metų kaip į Vilniuje esantį butą, kuriame glaudžiasi ir jos kompanijos „IB International“ ofisas, ji sugrįžta kaip į savo namus. Pasak jos, tai, kad ji Lietuvoje praleidžia itin daug laiko susitikinėdama su įvairių sričių atstovais, išskiria ją iš daugelio kitų JAV lietuvių, kurie, atvykę į Lietuvą, pavaikščioja po sostinę, gal apsilanko buvusioje tėviškėje, na, dar pastebi, jog šalis pagražėjo, ir sugrįžta atgal į Ameriką, taip ir nepažinę tikrosios Lietuvos. Be to, neslepia Bublienė, jų požiūrį į Lietuvą dažnai formuoja ne kas kitas, o žiniasklaida, kuri didžiąja dalimi yra neigiama.

Tiesa, ir Lietuva negali pasigirti gerai pažįstanti svetur gyvenančius tautiečius. LR gen. garbės konsulė apgailestauja, jog lietuviai, gyvenantys Lietuvoje, beveik nieko nežino apie Amerikos lietuvius. „Jie nustemba, sužinoję apie, pavyzdžiui, Clevelando lietuvių veiklą, ir su įdomumu klausosi, kai jiems apie ją pasakoju“, – sako moteris.

Bublienės nuomone, šiandien abipusis vienas kito nepažinėjimas yra didžiausia mūsų problema. Todėl ji su nemažu skepticizmu klausosi kalbų apie vieną Lietuvą. „Deja, mes nesame viena Lietuva, – pastebi JAV lietuvi. – Gražu yra tai sakyti, gražu yra to norėti, bet viena Lietuva nesame.“

Ryšiai yra viskas

Bublienės nuomone, šiuo metu Lietuvai reikia kitokios JAV lietuvių

paramos nei anksčiau. Jei, Lietuvai atsikuriant, JAV lietuviai šaliai teikė būtiniausią pirmąją pagalbą – aukojo našlaičiams bei ligoninėms, tai šiandien, pasak gen. garbės konsulės, Lietuvai, turinčiai Europos Sąjungos užnugarį bei gaunančiai ES lėšas, „reikia mūsų ryšių, mūsų *know how*“.

Būtent ryšiai – jų mezgimas ir palaikymas – Bublienės veikloje užima itin svarbią vietą. Tam ji skiria ypatingai daug laiko ir dėmesio. Bublienė nė kiek nejuokauja, sakydama, jog visur gyvenime yra pažintys. „Aš visiems verslininkams Lietuvoje sakau, kad *networking is everything*“.

Todėl bendradarbiavimo sutarties pasirašymas tėra pirmas ir palyginti gana nereikšmingas žingsnis pakeliui į sėkmę. Kur kas svarbiau yra užmegzto ryšio palaikymas bei iniciatyvos rodymas. Bublienė primena lietuviams, jog jie gali pasirašyti kiek tik nori sutarčių, bet jei jie neturės žmogaus, kuris pastoviai tuo rūpinsis, nieko nebus. „Amerikonai yra mandagūs, todėl jie pasirašo įvairiausių sutarčių, – pastebi verslininkė, – ir visi jie atsiduria stalčiuose. Jei Lietuva nerodys iniciatyvos, jei ji nejudins, nieko ir nebus.“

Geras to pavyzdys yra ŠU ir KSU bendradarbiavimas. Pasak Ingridos, jei ne ji ir dr. Viktoras Stankus, šiuo metu einantis JAV LB Ohio apygardos vicepirmininko pareigas, sutartis tarp universitetų taip ir būtų likusi popieriuje. Pasak Bublienės, tokiais atvejais tu turi ne tik susipažinti su fakulteto dekanu bei universiteto prezidentu, bet ir vis raginti juos atvykti į Lietuvą. Praėjusiais metais Clevelando lietuviams pavyko įkalbinti KSU prezidentą Lester A. Lefton apsilankyti Šiauliuose, kur buvo ne tik pasirašyta sutartis su ŠU, bet prezidentas mokslo metų užbaigimo šventėje pasakė baigiamąją kalbą. Bublienė prisimena, kaip paskutinę savo viešnagės Lietuvoje dieną KSU prezidentas jai prisipažino: „What a precious country Lithuania is! Ingrida, you should bring all the presidents from the best companies here.“

Tačiau ties tuo Bublienės darbas nesibaigia. Pasak jos, tik grįžusi atgal į Clevelandą, ji žada apsilankyti pas KSU prezidentą ir toliau tęsti kalbas apie bendradarbiavimą su Lietuva. Mat KSU vadovybė išsakė norą užmegzti ryšį su likusiais Lietuvos universitetais ir gal ateityje dirbti ties bendru Lietuvos-JAV moksliniu projektu.

Ingrida Bublienė.

Zenono Ripinskio nuotraukos

Pirmoji pažintis su verslu

Vis dėlto Bublienės širdžiai artimiausia veikla yra verslas ir ekonominių ryšių tarp JAV ir Lietuvos plėtojimas. Šios veiklos užuomazgos yra 1991-ieji, metai, kai Bublienė atvyko į Lietuvą dalyvauti Pirmame pasaulio lietuvių verslininkų suvažiavime. Tada prasidėjo ne tik iki šiol trunkanti Bublienės pažintis su verslu, bet ir jos pačios verslas.

Šiandien sėkminga verslininkė gali pasigirti ne vienu nuveiktu darbu verslo srityje. Ji padėjo užmegzti ryšį tarp Clevelando miesto parodų centro „IX Center“ ir Lietuvos parodų centro LITEXPO. 1992 m. surengė pirmąjį Lietuvos produkcijos pristatymą Clevelande vykusioje parodoje „Business & Industry 2000“. Bublienės lobizmo dėka išsaugoti LITEXPO rūmai Vilniuje.

Verslininkė padėjo užmegzti bendradarbiavimą tarp Ohio Žemės ūkio departamento, Ohio valstybinio universiteto Maisto, žemės ūkio ir aplinkosaugos mokslų kolegijos ir LR Žemės ūkio ministerijos bei Lietuvos Žemės ūkio universiteto. Šiuo metu ji yra šios programos koordinatore.

2003 m. Bublienė surengė pirmąją IT video-konferenciją tarp JAV ir Lietuvos IT kompanijų. Po metų ji padėjo suorganizuoti pirmąją Amerikos banko „US Import-Export Bank“ paskolą vienai Lietuvos žemės ūkio įmonei.

Amerikos lietuvių ne tik atstovauja Lietuvos verslui JAV, yra LITEXPO atstovė Amerikoje, bet ir „Versli Lietuva“ Lietuvos prekybos biuro Čikagoje ko-direktore bei Klaipėdos laisvos ekonominės zonos atstovė JAV.

Meilė savo verslui

Nors Bublienės veikla išsišakojuosi itin plačiai, moteris neslepia, jog ji visa tai gali aprėpti dėl vienos priežasties – ji nedirba kitam, bet tik sau. Daug padeda ir jos vyras Romualdas Bublys, kuris, išėjęs į pensiją, dirba Bublienės kompanijai „IB International“. Bublienė yra labai laiminga, žinodama, jog visi jos vaikai yra sava-rankiški, kad nė vienam jų nereikia padėti. Nereikia prižiūrėti ir anūkų, kurie žino močiutės užimtumą ir savo draugams kantriai aiškina: „Our grammar is different. She is busy.“

Bet galbūt dar svarbiau yra tai, jog Bublieniei labai patinka tai, ką ji

I. Bublienę atvyko pagerbti ir Šiaulių arkivyskupijos vyskupas Eugenijus Bartulis.

LIETUVA IR PASAULIS

Seimas nepritarė generalinio prokuroro ataskaitai

Generalinis prokuroras Darius Valys.

G. Savickio nuotr.

Vilnius (Bernardinai.lt) – Seimas didele balsų persvara (72 – už, 18 – prieš ir 12 susilaikė) nepritarė Generalinio prokuroro Dariaus Valio metinei ataskaitai. Seimas taip pat įpareigojo Teisės ir teisėtvarkos komitetą paruošti nutarimą, kuriuo būtų siūloma atleisti Darius Valį iš generalinio prokuroro pareigų. Pagal LR Konstituciją generalinį prokurorą su Seimo pritarimu skiria ir atleidžia Prezidentas. Tiesa, atsistatydinti iš pareigų Konstitucija netrukdo ir pačiam prokurorui. Tuo tarpu Prezidentė D. Grybauskaitė pareiškė, kad Seimo daugumos nutarimas nėra pagrindas atleisti generalinį prokurorą. Prezi-

dentė šį Seimo nutarimą taip pat pavadino „prasilenkiančiu su Konstitucija“. Prezidentė beveik pažodžiui pakartojo Seimo posėdyje konservatorių žertus kaltinimus – tokiam Seimo nutarimui labiausiai priešinosi opozicijos vadovas Andrius Kubilius ir beveik pusė jo vadovaujamos Tėvynės sąjungos frakcijos narių. 11 TS-LKD frakcijos narių balsavime nedalyvavo – matyt, todėl, kad nebuvo patenkinti prokuratūros veikla, bet nedrįso viešai prieštarauti kitokiai partijos pirmininko nuomonei. Tai yra pirmas atvejis Seimo istorijoje, kai parlamentas nepritarė generalinio prokuroro ataskaitai.

Teigiama, kad emigracijos priežastys yra kultūrinės

Vilnius (ELTA) – Europos kultūros politikos ateičiai skirtoje konferencijoje kultūros ministras Šarūnas Birutis teigė, jog emigracijos priežastys visų pirma yra kultūrinės, o ne ekonominės. Vilniuje vykusios konferencijos „Ateities scenarijai: kultūros atsakas į Europos Sąjungos socialinės ir ekonominės raidos iššūkius“ atidaryme ministras Š. Birutis pabrėžė, jog į kultūrą būtina žvelgti plačiai bei

įvertinti jos įtaką platesniems procesams, tokiems kaip emigracija. Pasak ministro, nepaisant fakto, jog autorių industrija sukuria 5 proc. Europos Sąjungos BVP ir įdarbina per 5 proc. visų darbuotojų, kultūrai vis dar trūksta deramo įvertinimo ir finansavimo. Europos Sąjungos biudžete kultūrai yra skiriama daugiau nei 1 milijardas eurų, kai tuo tarpu sanglaudai – beveik 350 milijardų eurų.

Siūloma tirti neteisėtą VSD veiklą

Vilnius (ELTA) – Valstybės saugumo departamento (VSD) generalinis direktorius Gediminas Grina nesieja vertinti kai kurių parlamentarų iniciatyvos sudaryti laikinąją tyrimo komisiją dėl galimai „organizuotos asmenų grupės galimų sąsajų su VSD“. Paprašytas įvertinti kaltinimus dėl VSD galimai klastojamų dokumentų, G. Grina kategoriškai tai atmetė. Seimui siūloma sudaryti laikinąją komisiją „dėl galimai neteisėto poveikio valstybės institucijoms faktinių ap-

linkybių nustatymo bei organizuotos asmenų grupės galimų sąsajų su Valstybės saugumo departamentu (VSD) ištyrimo“. Seimo narys Vitalijus Gailius savo viešais pasisakymais yra pareiškęs, jog Lietuvoje veikia organizuota asmenų grupė daranti galimai neteisėtą poveikį aukščiausių valstybės vadovų sprendimams, – nurodoma nutarimo projekte. G. Grina kategoriškai atmetė VSD reiškiamus kaltinimus.

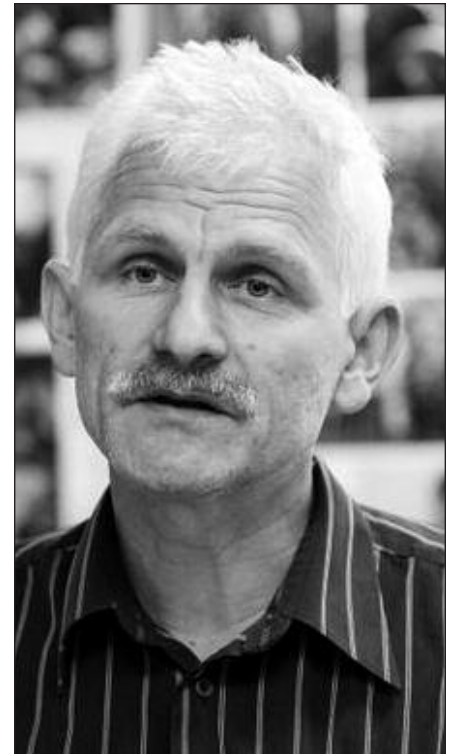
Seime atidaryta K. Donelaičiui skirta paroda

Vilnius (Bernardinai.lt) – Spalio 1 d. Seimo parodų galerijoje pristatyta tarptautinio tapybos plenero, vykusio 2013 m. gegužės 23 – birželio 2 dienomis Tolminkiemyje ir Valtarkiemyje, paroda, skirta Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms paminėti. Parodą parengė Kaliningrado srities istorijos ir meno muziejaus. Parodoje dalyvavo menininkai iš Baltarusijos, Vokietijos, Lietuvos, Rusijos,

Lenkijos. Muziejų kompleksas Tolminkiemyje yra ypatinga vieta: ant kalvos, tarp aukštų medžių, stovi nedidelis buvusios liuteronų bažnyčios pastatas, o netoliese – kuklus pastoriaus namas. Būtent čia, įkvėptas turtingos Tolminkiemio gamtos, savo kūrinį parašė lietuvių grožinės literatūros pradininkas Kristijonas Donelaitis.

A. Beliackiui paskirta V. Havelo premija

Strasbūras (BNS) – Baltarusijos žmogaus teisių gynėjas Ales Beliackis, tėvynėje atliekantis ketverių metų laisvės atėmimo bausmę, buvo apdovanotas pirmą kartą Europos Tarybos (ET) paskirta Vaclavo Havelo žmogaus teisių premija. Iškilminga apdovanojimo ceremonija įvyko spalio 1 d. Europos Rūmuose per ETPA sesiją. Pats A. Beliackis, nuo 2007 m. užimančis Tarptautinės žmogaus teisių federacijos viceprezidento postą, dabar atlieka laisvės atėmimo bausmę Baltarusijoje. Premiją už jį atsiėmė jo žmona Natalija Pinčiuk. 2011 m. pabaigoje A. Beliackis buvo pripažintas kaltu dėl pajamų slėpimo itin dideliu mastu ir nuteistas 4,5 metų kalėti sugriežtinto režimo kolonijoje. Pagrindą A. Beliackio baudžiamajam persekiojimui davė informacija apie jo sąskaitas užsienio bankuose, kurią Minskui pagal dvišales teisinės pagalbos sutartis suteikė Lietuvos ir Lenkijos valdininkai. Vėliau Lenkijos ir Lietuvos pareigūnai atsiprašė A. Beliackio ir jo šeimos.

Ales Beliackis.

Scanpix nuotr.

Popiežius įkūrė Kardinolų patarėjų tarybą

Vatikanas (Bernardinai.lt) – Popiežius Pranciškaus įkūrė Kardinolų tarybą, jam patarsiančią Bažnyčios valdymo misijoje ir padėsiančią atnaujinti Romos kurijos veiklą reglamentuojančią Apaštališkąją konstituciją „Pastor bonus“. Popiežius Kardinolų tarybos rangą suteikia jau šių metų balandžio mėnesį sudarytai neformaliai kardinolų patarėjų grupei. Kaip buvo pažymėta kuriant patarėjų grupę, jos sudarymu popiežius Pranciškų patenkino pageidavimą, suformuluotą dar prieš konklavą vykusių kardinolų kongregacijų metu. Balandžio mėnesį sudaryta aštuonių kardinolų grupė kaip tik dabar, spalio 1–3

dienomis renkasi į pirmąjį savo posėdį. Tarybai priklauso: Vatikano miesto Valstybės gubernatūros prezidentas kard. Giuseppe Bertello, Čilės Santjago arkivyskupas emeritas kard. Francisco Javier Errázuriz Ossa, Bombėjaus arkivyskupas kard. Oswaldas Gracias, Miuncheno arkivyskupas kard. Reinhard Marx, Kinšasos arkivyskupas kard. Laurent Monsengwo Pasinya, Bostono arkivyskupas kard. Seán Patrick O'Malley, Sydney arkivyskupas kard. George Pellis, Tegusigalpos arkivyskupas kard. Oscar Andrés Rodríguez Maradiaga.

Rusija skirs išmokas karo veteranams

Talinas (BNS) – Nuo lapkričio Rusija kas mėnesį savo Antrojo pasaulinio karo veteranams Baltijos šalyse, nepriklausomai nuo jų pilietybės, mokės pensijas. Priklausomai nuo valiutų kursų, veteranai gaus iki 25 eurų per mėnesį. Latvija į šį Rusijos žingsnį reagavo priešiška. Gynybos ministras Artis Pabriks pareiškė, kad taip bandoma suskaldyti Latvijos visuomenę. Oficialiame atsakyme Estijos gynybos ministerija teigia, kad nedidelės išmokos nepakenks. „Mes laikomės požiūrio, kad Antrajame pasauliniame kare estams jų pozicija

buvo primesta – jie negalėjo rinktis, kurioje pusėje kovoti. Manome, kad savaime visiškai normalu, jog valstybės prisimena ir remia savo veteranus“, – pridūrė atstovas. Estai Antrojo pasaulinio karo veteranai taip pat yra gavę Suomijos paramą, kuri moka tūkstantį eurų per mėnesį Suomijos kariuomenėje kovojusiems veteranams. Buvęs Suomijos veteranų Estijoje asociacijos vadovas Raul Kuutma sakė nematęs nieko bloga, kad Rusija remt savo veteranus. Tai bet koku atveju yra gražus Rusijos valdžios žingsnis, nors ir labai pavėluotas.

Kinija atšaukė susitikimą

Beijing (BNS) – Lietuvos susisiekimo ministerija sulaukė Kinijos ambasados informacijos, kad spalio mėnesį planuotas šios šalies komercijos viceministro Jiang Zengwei vizitas mūsų šalyje neįvyks, nes aukšti Lietuvos pareigūnai priėmė Tibeto dvasinį vadovą Dalai Lamą. Taip pat teigiama, kad dėl rugsėjo viduryje vykusiu neoficialių Lietuvos politikų susitikimų su Nobelio taikos premijos laureatu Dalai Lama daugiau jokių aukšto politinio lygio vizitų mūsų šalyje Kinija šiais metais neplanuoja. Šį spalį planuoto Kinijos atstovo Jiang

Zengwei susitikimo su Susisiekimo ministerijos vadovais metu ketinta aptarti galimą bendradarbiavimą susisiekimo srities projektuose. Vienas jų – Klaipėdos išorinio giliavandens uosto statyba. 2009 metais Vyriausybės sprendimu išorinio giliavandens uosto projektas įtrauktas į 10-ies Lietuvos strategiškai svarbių projektų, kuriems tikslinga pritraukti privatų kapitalą, sąrašą. Dalai Lamą, kuris 1959 m. pabėgo į Indiją po nesėkmingo sukilimo Tibete prieš Kinijos valdymą, Beijing laiko separatistu.

VERSLO NAUJIENOS

Medicinos ir sveikatingumo paroda „Baltmedica 2013“

Lietuvos parodų ir kongresų centre „Litexpo“ rugsėjo 26–28 dienomis veikė tarptautinė medicinos ir sveikatingumo paroda „Baltmedica 2013“. Joje buvo pristatyta nuotolinės medicinos platforma ir projektas „Galimybės pacientams ir gydytojams“. Parodoje buvo mokoma, kaip skubančiame pasaulyje suvaldyti stresą, kaip reikia prižiūrėti dantis, kaip lietuviškam gyvenimo būdui pritaikyti ajurvedos žinias, ir dar daug kitos naudingos informacijos, pavyzdžiui, apie nuotolinę mediciną arba telemediciną. Nuotolinė medicina, arba telemedicina, Lietuvoje egzistuoja jau šešiolika metų. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Telemedicinos centras dalyvavo tarptautiniame projekte ir siuntė gydytojus rezidentus oftalmologus į Braziliją, kurie džunglėse teikė nuotolinės medicinos paslaugas: fotografavo vietinių gyventojų akių dugnus ir vaizdus siuntė į Lietuvą, kur pacientus konsultavo patyrę oftalmologai.

Nuotolinės medicinos tikslas yra padėti šeimos gydytojams ir jų pacientams. Tai ypač aktualu mažuose miesteliuose, kuriuose specialistų trūksta. Pavyzdžiui, periferijoje dirbantis šeimos gydytojas gali konsultuotis su Kauno klinikų gydytoju nesiųsdamas paciento iš savo kabineto. Tarkime, jis nufotografuoja paciento akių dugną ir vaizdą nuotoliniu būdu perduoda į klinikas. Po specialisto konsultacijos gydytojas sprendžia, kokių veiksmų toliau imtis: pacientą stebėti, gydyti vietoje arba siųsti konsultantui. Tai suteikia galimybę anksčiau nustatyti sveikatos problemą, diagnozuoti ligą, vertinti jos eigą.

Makroekonominio požiūriu nuotolinė medicina yra būdas užtikrinti, kad bent minimalus gydymas ar sveikatos būklės stebėseną būtų prieinami visiems ir laiku. Nuotolinė medicina visų pirma skirta stebėti sergančius lėtinėmis ligomis, taip pat atrankiniams tyrimams.

Šiandien Lietuva jau turi visas technologines galimybes ir žmogiškuosius išteklius nuotolinei medicinai praktikuoti: saugus informacijos perdavimas ir saugojimas, pakankami konsultantų išteklių. Sukurtos net mobiliosios programėlės, kurios leidžia gauti gydytojo konsultaciją mobiliuoju telefonu, pavyzdžiui, dermatologui siunčiant ne tik nusiskundimus, bet ir odos nuotrauką. Tačiau vis dar iškyla teisinės bazės trūkumai, nes nuotolinė medicina teisiškai nėra reglamentuota. Šiuo klausimu Lietuva gerokai atsilieka nuo kitų Europos valstybių.

ELTA

Per 14 mlrd. eurų švietimui, mokslui ir sportui

Informalų Europos Sąjungos (ES) sporto ministrų susitikimą Vilniuje susirinkę ministrai pabrėžė didžiųjų sporto renginių įtaką šalių ekonomikai ir kultūrai bei bendrąjį sporto indėlį į ES ekonomiką. Skaičiuojama, kad ES 2014–2020 m. daugiamečių finansinėje programoje sportui, kultūrai ir švietimui galėtų būti skirta apie 14 mlrd. eurų. Europos Komisijos Jaunimo ir sporto reikalų generalinio direktorato vadovė Chiara Gariazzo pabrėžė, jog sporto pasaulis yra savarankiškas ir pats priima sprendimus, kaip organizuoti renginius. Anot jos, Komisija atliks tyrimą bandydama išsiaiškinti, kokia sporto vertė ir poveikis ekonomikai. Tyrimo duomenimis, sporto svarba didėja, ši ekonomikos sritis yra auganti ir sportas sukuria iki 1,7 proc. bendrojo šalies vidaus produkto pridėtinės vertės. Sportas, anot Ch. Gariazzo, darbo vietų kūrimo prasme prisideda 2 procentais.

ELTA

Valiutų santykis (2013 m. spalio 2 d.)

1 USD (JAV doleris) – 2,54 LTL
1 EUR (euras) – 3,45 LTL
1 AUD (Australijos doleris) – 2,39 LTL
1 CAD (Kanados doleris) – 2,47 LTL
1 GBP (Didžiosios Britanijos svaras sterlingų) – 4,13 LTL
1 NZD (Naujosios Zelandijos doleris) – 2,13 LTL

Planuoja pastatyti naujas rūšiavimo gamyklas

Ūkio ministerija turi per mažą įtaką atliekų valdyme, stringa rūšiavimo gamyklų statybai skiriamų ES pinigų įsisavinimas. Tokias priežastis paminėjo aplinkos ministras Valentinas Mazuronis, kalbėdamas 10-ajame diskusijų forume „Atliekų tvarkymas“. Aplinkos ministras atskleidė, dėl kokių priežasčių šlubuoja atliekų sektorius ir pasiūlė galimus sprendimų būdus. Taip pat jis teigė, kad atliekų tvarkymas bet koku atveju negali išsprūsti iš valstybės rankų.

Lietuva iki 2020 m. yra įsipareigojusi ženkliai sumažinti į sąvartynus patenkančių atliekų kiekį. Jei nespės, Lietuvai gresia milijoninės baudos. Nepaisant to, lietuviai noru rūšiuoti atliekas toli gražu nepasižymi ir iki šiol didžioji dalis – maždaug 79 proc. – atliekų pildo sąvartynus. Tai vienas prasčiausių rodiklių Europos Sąjungoje.

V. Mazuronis sutiko, kad atliekų tvarkymo sistemoje problemų netrūksta. Anot jo, didžiausia blogybė – neefektyvi atliekų valdymo sistema, kurią kuriant buvo padaryta klaidų. Esminis valdymo trūkumas – prasta padėtis savivaldybėse, kurios valdo regioninius atliekų tvarkymo centrus.

Kol ministerija neturės daugiau įtakos, tol, ministro žodžiais tariant, sistema neveiks. Kaip tik todėl Aplinkos ministerija Seimui pateikė Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimo pasiūlymą ir laukia jo sprendimo.

Kita problema – stringantis rūšiavimo projektų vystymas. Pasak ministro, dėl struktūrinių dalykų negalima įsisavinti viso Europos Sąjungos finansavimo. „Dabar pastatysime 6–7 rūšiavimo gamyklas. O likusias vis tiek reikės pastatyti. Tik jos vėliau bus statomos iš mokesčių mokėtojų pinigų“, – kalbėjo politikas, pridūręs, kad atliekų sektoriui nepanaudoti pinigai atiteks vandenvalai.

Taip pat V. Mazuronis teigė manantis, kad atliekų tvarkymo sistema turi išlikti valstybės rankose. Esą jei ji bus perduota privatininkams, atsitiks taip pat kaip ir su šilumos ūkiu – gyventojams žymiai išaugs kainos.

Aplinkos ministerija taip pat siūlo finansines baudas už neįvykdytas Valstybinio atliekų tvarkymo plano nustatytas užduotis. Taip pat siūlomos įstatymo pataisos numato galimybę atlikti nepriklausomą auditą, jei kils įtarimų dėl savivaldybėje nustatytos atliekų tvarkymo kainos pagrįstumo.

Grynas.lt

SEB brangina operacijas grynaisiais

SEB bankas nuo gruodžio 2 d. brangina operacijas grynaisiais banko padaliniuose. Bankas teigia, kad taip skatina gyventojų savarankiškumą ir primena, kad grynuosius pinigus priimančiuose bankomatuose grynųjų pinigų pervedimas į savo sąskaitą ir toliau liks nemokamas. Grynųjų pinigų pervedimas banko skyriuje privatiems klientams į savo sąskaitą kainuos 3 litus, verslo klientams – 0,05 proc. ir 5 litus. Grynųjų pinigų pervedimas banko skyriuje į kitų klientų sąskaitas privatiems klientams kainuos 8 litus, verslo klientams – 0,3 proc. ir 8 litus.

BNS

Rusija nutraukė sugriežtintą patikrą

Rusija nebevykdo sugriežtintos lietuviškų automobilių patikros pasienyje. Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos prezidentas Algimantas Kondrusevičius sakė, kad gavo informaciją iš vežėjų apie tai, jog spalio 1 d. automobiliai jau laisvai galėjo kirsti Lietuvos ir Rusijos pasienį. Tačiau, pasak jo, jokių oficialių pranešimų iš Rusijos pusės nėra gauta. Jis teigė nesitikintis gauti iš Rusijos oficialaus patvirtinimo, kad sugriežtintos patikros yra naikinamos. Vis dėlto jis pažymėjo, jog po tam tikro laiko galima laukti Rusijos atstovų paaiškinimų, kodėl papildomos priemonės lietuviškiems kroviniams apskritai buvo pradėtos taikyti. Lietuvos muitinės departamento direktorius Antanas Šipavičius patvirtino taip pat gavęs žinią apie nutrauktas sugriežtintas patikras muitinėse, tačiau pakartojo, kad kol kas nieko oficialaus nesulaukta. Nuo rugsėjo 12 d. lietuvių automobiliai Rusijos pasienyje buvo ypač griežtai tikrinami. Dėl tokių priemonių pasienyje buvo susidariusios didžiulės automobilių eilės, o tai vežėjams atnešė daug nuostolių.

Švedijoje pensininkams gyventi geriausia

Pagyvenusiams žmonėms geriausia gyventi Švedijoje, skelbiama „Global AgeWatch Index 2013“ reitinge. Antroje ir trečioje reitingo vietoje atsidūrė atitinkamai Norvegija ir Vokietija. Kitas vietas pirmajame dešimtuose užima Nyderlandai, Kanada, Šveicarija, Naujoji Zelandija, Jungtinės Valstijos, Islandija ir Japonija. Lietuva šiame reitinge užėmė 50-ą vietą, ją lenkia Latvija, atsidūrusi 45-oje, ir Estija – 29-oje vietoje. Gruzija užėmė 37-ą vietą, Armėnija – 51-ą, Baltarusija – 60-ą, Ukraina – 66-ą, Moldova 75-ą, Rusija – 78-ą vietą. Paskutinėje – 91-ojoje vietoje atsidūrė Afganistanas. Organizacijos specialistai, vertindami vyresnių nei 60 metų žmonių pragyvenimo lygį, ištyrė Pasaulio banko, Pasaulio sveikatos apsaugos organizacijos, Tarptautinės darbo organizacijos ir UNESCO statistinius duomenis. Geriausia gyvenimo kokybė gali pasidžiaugti Šiaurės Europos valstybės dėl dosnių senatvės pašalpų ir pensijų.

Parengta pagal internetinę žiniasklaidą

AGADIR: LEGIONIERIAUS SIMULIO SENAJAME MAROKE

Cpl. Paul-Pierre Simulis, Prancūzų Svetimšalių Legionas, Agadir, Marokas, 1949 m. P. P. Simulio nuotr.

Agadir, 1949 m. „X“ rodo Simulio fortą. Autoriui čia lankantis 1956 m., viskas atrodė taip pat. Šiandien – neatpažinisi: pilna viešbučių, diskotekų, restoranų. Vieta praminta „Maroko Miami“. P. P. Simulio nuotr.

* * *

**Prancūzų Svetimšalių Legiono
šūkis sako:
„Legio Patria Nostra.“
Legionas mūsų tėvynė.**

**Buvo ir kitas: „Marche ou Crève.“
Žygiuok arba mirk!**

* * *

R. JOHN RAPŠYS

Blogais laikais ar gerais laikais, Prancūzų Svetimšalių Legionui niekad netrūko savanorių. Nuo Legiono įsteigimo 1831 metais, apie 620,000 vyrų perėjo per Legiono gretas. Jose buvo įvairiausio plauko tipai: darbininkai, studentai, veteranai, profesionalai, kaimo bernai, dvasininkai, valkatos, vagys ir – bent pradžioje – net žmogžudžiai.

Iš kitos pusės, buvo sūnų ir iš didikų šeimų. Danijos princas Aage, Monako princas Louis II, Serbijos karalius Petras I, Kambodijos princas Monireth – jie visi, vienu ar kitu laiku, tarnavo Legione. Tokių „mėlynkraujų“ buvo ir daugiau.

Kas juos ten traukė? Motyvų, kaip ir vyrų, buvo įvairiausių: nuotykių ieškojimas, kario romantika, nusivylimas meile, noras įrodyti „kad galiu“, politinė priespauda, bedarbė, bėgimas nuo policijos, vargas, religinis persekiojimas ir daugiau. Visus rišo vienas bendras tikslas: pakeisti tai, kas buvo, pradėti viską iš naujo.

Lietuviai Legione

Legione buvo ir lietuvių. Nedaug, bet buvo. Visa bėda, caro laikais jie buvo užskaitomi kaip rusai. O paskui dažnai sumetami į krūvą su pabaltiečiais. Bet štai, pirmą kartą užtikau Legiono statistiką ir sužinojau, kad 1939 metais į Legioną įstojo 12 lietuvių. Trys iš jų buvo: Vytautas Arūnas-Gedgaudas, Stasys Zairys ir Jonas Aleksejūnas. Pagal Ged-

gaudą, paskutiniai du žuvo kare, nors žuvusių lietuvių buvo ir daugiau.

Po karo, 1945 metais, Legione tarnavo apie 150 lietuvių, „Karyje“ rašė Gedgaudas. Indokinijoje kovojo St. Radavičius, S. Kačerauskas, Br. Vrublevičius ir J. Jankauskas. Br. Stanišauskas tarnavo Alžyrijoje, V. Benetas – Madagaskare ir Paulius Simulis – Maroke. O kur dar daugiau kaip šimtas kitų? Niekas, atrodo, nežino nei jų pavardžių, nei likimo.

Su Simuliu pirmą kartą „susipažinau“ lietuvių pabėgėlių stovykloje Ingolstadte, okupuotos Vokietijos amerikiečių zonoje. Tai buvo skautiškas gero darbo projektas, 1946 metų pavasarį. Iš skiltininko kepurės traukėm lapelius su pavardėm tautiečių, kurie prašė atsiųsti lietuviškos spaudos. Aš ištraukiau Simulio pavardę, o mano draugui kliuvo legionieriaus Indokinijoje, serž. Willi Schmidt, lapelis. Man krito į akis grynai vokiška jo pavardė, bet, matyt, jis buvo lietuvių kilmės, nes kitaip negi prašytų lietuviškos spaudos.

Ne visi buvo legionieriai. Kiti spaudos išalkę lietuviai gyveno Prancūzijoje, Belgijoje, Norvegijoje, Šveicarijoje, Panamoje, Hong Konge ir net Indijoje.

Spauda keliauja į Maroką

Surinkau 6 ar 8 savaitraščių „Žiburiai“ ir „Mūsų Kelias“ numerius, surišau į tūtą ir pasiunčiau Simuliui į Maroką. Po kokių dviejų mėnesių gaunu iš Simulio laišką, kuriame jis dėkoja „Gerbiamam p. Rapšiui“ už spaudą. Aš jam atrašiau, kad jo „gerbiamas ponas“ yra skautas ir tik antros klasės gimnazistas, kuris gyvena su tėvais ir broliu. Taip ir prasidėjo mūsų susirašinėjimas.

Iš antro Simulio laiško sužinojom, kad jis buvo vokiečių paimtas darbas. Įstojo į Legioną vos karui pasibaigus, 1945 metais. Tokių, kaip jis, Legionas labai laukė. Be to, sklido gandai, kad visi, kurie kad ir per prievartą tarnavo vokiečiams, nebus priimti į pabėgėlių stovyklas. Dar baisiau: kad visus gražins į jų kilmės kraštus, nors ir sovietų okupuotus. Tas dar labiau paskatino vyrus stoti į Legioną.

Ginklai ir cigaretės

Simulis tarnavo pietų Maroke, Agadir mieste, prie didžiulės Atlanto įlankos. Pats fortas buvo ant kalvos, truputį toliau nuo miesto. Jo 4-tas Legiono pulkas turėjo pėstininkų, kavalerijos ir motorizuotų dalinių. Simulis buvo korporalas mokomojoje kuopoj. Legione – tai nemažas „šiška“. Seržantai buvo

dievukai, o karininkai – beveik visagaliai. Kitų lietuvių, apgailstavo Simulis, nebuvo.

Legionas apie pusę metų praleisdavo patruleidamas, o kitą pusę – forte. Jų paskirtis buvo sustabdyti kontrabandininkus iš Mauritanijos ir kitur ir apskritai palaikyti taiką ir tvarką. Jie patruleidavo į pietus iki Ispanų smėlėtos Ifni teritorijos ir į rytus iki pačios Sacharos. Bet kad ją pasiektų turėdavo pereiti gilius Anti-Atlas kalnų tarpeklius. Kontrabandininkai, su asiliukų ir kupranugarių karavanais, gabendavo ginklus į siaurės Maroką ir Alžyriją. Ten jau buvo prasidėję partizaninės arabų kovos prieš prancūzus. Kita populiarė kontrabandininkų prekė – amerikietiškos cigaretės.

Simulio dalinys bandydavo tuos kontrabandininkus sučiupti, kol jie dar nėra pasiekę aukštų kalnų ar Sacharos gilumos. Ir jiems tas dažnai pasisekdavo, ne kartą – su marokiečių šnipų pagalba. Pasitaikydavo ir susišaudymų, per kuriuos žuvo du legionieriai. Buvo ir keletas sužeistų, bet Simulis per visą savo tarnybos laiką išliko sveikas.

Tuaregų legenda

Legionas žygiuodavo mylių mylias per akmenuotas lygumas ir vingiuotus pašlaičių takus. Simulis rašė, kad pasitaikydavo ir beribių smiltynų su pašelusiom smėlio audrom, kurios kartais siausdavo dvi dienas. Viename laiške, atsimenu, papasakojo garsią Sacharos tuaregų-klajoklių legendą. Kai Alachas (dievas) sutvėrė Sacharą ir žmones, jam atliko dvi molio gniūžtės. Iš vienos padarė kupranugarį, o iš kitos – datulių palmę, kad žmonėms būtų įmanoma dykumoje gyventi.

Kartą paklausiau Simulio apie tą legendinę Legiono drausmę. Ar nusikaltėlius nuplaka forto aikštėje vien tik už nepasisveikinimą su karininku? Ar dezertyrus užkasa iki kaklo smėlyje, kur nuo troškulio ir skorpionų ateina lėta ir baisi mirtis? O kaip su „crapaudine“, kur legionieriui už nugaros surišamos rankos, prie kurių priveržiamos kojos? Apie tai buvau skaitęs pačių legionierių parašytose knygose.

„Sacharos kuprinė“

Simulis turbūt nusišypsojo perskaitęs mano laišką. Ne, tokių dalykų šiais laikais nebūna, atrašė jis, nors „narsuolius“ dažnai uždaro į daboklę trims paroms ant duonos ir vandens. Dar viena populiarė bausmė buvo „Sacharos kuprinė“ – pilnas smėlio ar akmenų maišas, su kuriuo tu vaikštai pla-

čiu ratu. Tie maišai turi vielos kilpas per pečius ir sveria iki 80 svarų. Kiek svers maišas ir kiek ilgai tu vaikščiosi, priklauso nuo bausmę davusio korporalo ar seržanto, rašė Simulis. Karininkai čia visai nesikiša.

Dezertyrų retai pasitaiko. Kur bėgsi? Visur kalnai, dykumos ir jūra, o kitur – pilna policijos. Be to, Sacharos tuaregai ir kiti klajokliai (beduinai) Legiono dezertyrus mielai grąžina už 1,000 Maroko frankų atpildą. Tais laikais tai buvo šiek tiek daugiau nei trys doleriai! (Kursas buvo 350 Maroko frankų už vieną dolerį).

Sugautiems dezertyrams būna riesta. Laukia karo teismas; karo metu – net mirties bausmė. Simulis pasakojo, kaip vienas vyrukas iš jo dalinio gavo net dvejus metus baudžiamajame batalione, nes buvo pabėgęs su ginklu. Jį nugrūdo į Colomb-Bechar, pačioj Sacharaj, kur yra neišvaizduojamos sąlygos. Pavyzdžiui, sakė Simulis, ten viskas daroma, net ir valgoma, bėgte. Kai kurie neišlaiko. O jeigu išliksi gyvas, tai turi atpilti praleistą bausmės laiką.

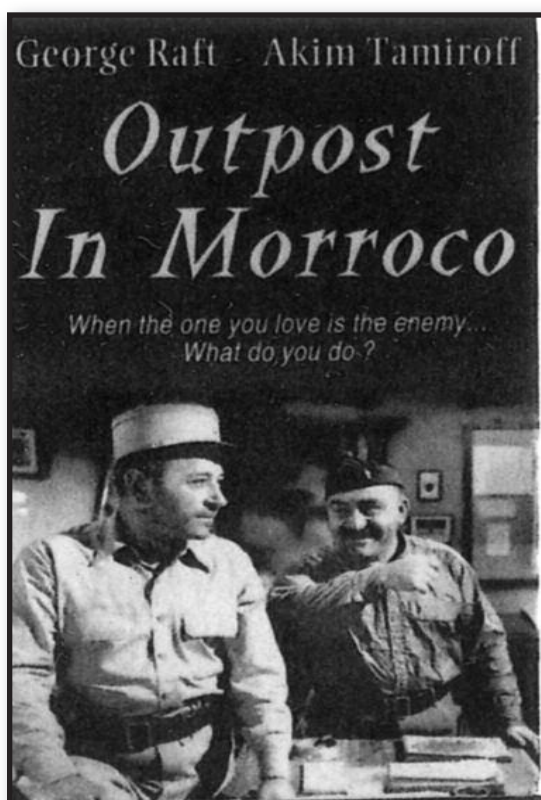
Trimitas šaukia

Tarnyba Agadir forto barakuose gana nuobodė, rašė Simulis. Visa diena palydima trimito garsais: trimitas juos prikelia 5 val. ryto ir „užmigdo“ 10:30 val. vakaro. Barakai ir rajonas valomi tris kartus per dieną (corvè): po pusryčių, po tradicinės vidudienio sriubos (soupe) ir po vakarienės. Keturis kartus per dieną trimitas šaukia rikiuotėn, kur patikrinamos visų pavardės. Dieve padėk, jei tu neatsiliepsi, rašė Simulis.

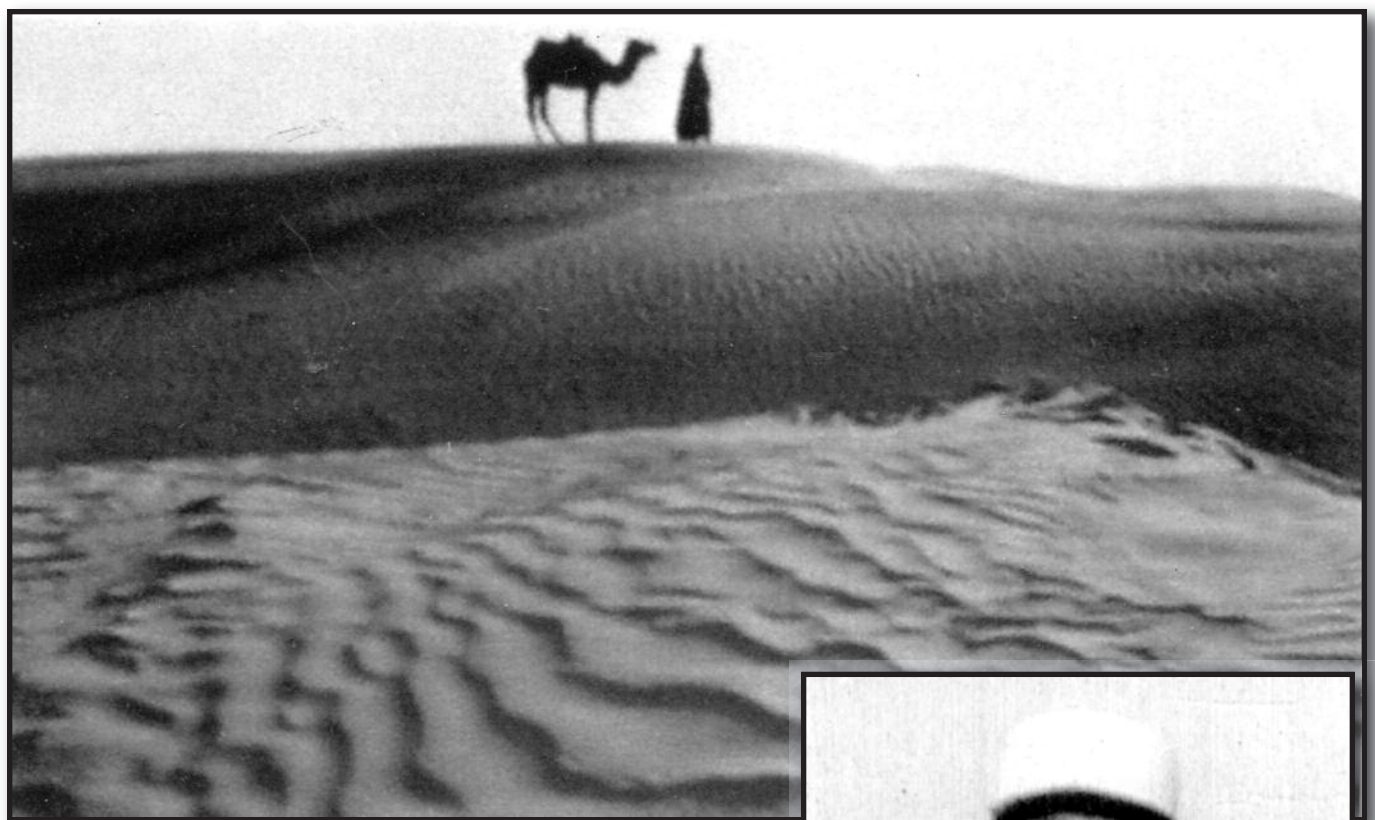
Daug laiko buvo skiriama mankštai – sportui, amžinam ginklų valymui ir kariniam apmokymui. Laisvalaikis – tik dvi valandos po vakarienės. Sekmadienis irgi laisvas, kuomet gali išeiti į miestą. Šiokią dieną mažą dalis legionierių taip pat išleidžiama į miestą. Bet trumpam – po keturių su puse valandos jau turi būti „išsi-tempę“ vakariniam patikrinimui rikiuotėje prie barakų.

Atvažiuoja Hollywoodas

Monotonija buvo pajvairinta 1948 metais, kuomet „United Artists“ iš Hollywoodo atvažiavo sukkti filmo

Hollywoodas Agadire 1948 m. suko šį filmą, kuriame Simulis su draugais dalyvavo kaip pagalbiniai aktoriai.
R. John Rapšio nuotr.

Simulio Sachara, 1956 m. Kopos sudaro mažiau nei 18 proc. dykumos. Visur kitur – akmenuotos lygumos, smėlėti plotai ir kalnai.

R. John Rapšio nuotr.

„Outpost in Morocco“. Pagrindiniai artistai buvo George Raft, Marie Windsor ir Akim Tamiroff. Siužetas gan paprastas: Legiono karininkas (Raft) išimylė arabų šerifo-vado dukterį (Windsor), kurios tėvas sukyla prieš Legioną.

Simulis su draugais buvo „užverbuoti“ kaip pagalbiniai aktoriai. Prie jų dar prisidėjo marokiečių kavalerijos (Spahi) eskadronas. Filmavimas truko apie tris savaites: Agadir forte ir tolimame dykumos forte. Jį pasiekti arkliais užtruko dvi dienas. Prieš visa tai, pagal Simulį, pulko vadas pasakė maždaug taip:

„Atvažiuoja Hollywoodas. Nedarokit Legionui gėdos. Kas bus įkaušęs, gailėsis dviejų dienų: dienos, kada gimė, ir dienos, kada įstojo į Legioną.“ Alkoholis Legione buvo nuolatinė problema.

Filmavimas pavyko gerai. Legiono garbė liko nepažeista. Bet po to atėjo baisūs karščiai, kurių paprastai Agadire nebūna. Simulis skundėsi: „Maniau, kad neišlaikysiu. Oras čia buvo kaip pirtyje. Joks darbas, nei žygiai šaltomis dykumų naktimis manęs taip neišvargina, kaip tie tropiniai karščiai.“

Atvažiuojant į Čikagą 1949 metų pavasarį, turėjau progą pamatyti tą „Outpost in Morocco“ filmą. Ir dar čia pat, Marquette Parko rajone, „Highway“ kino teatre Western gatvėje. Daug vėliau nusipirkau to filmo video juostą. Simulio, tačiau, nepavyko atpažinti, nors vienoj scenoj nežmoniškai panašus į Simulį prijoja prie karininko, kuris jam duoda įsakymą. Tada raitelis (Simulis?) atiduoda pagarbą ir be žodžių nujoja atgal. Vis vien žinojau, kad Simulis buvo ten kažkur tarp raitelių.

Sudarom dokumentus

Čikagoje tėvai tuoj sukruto iškviesti Simulį į Ameriką, nes jis anksčiau buvo išsitaręs: „Tikrai būtų labai malonu gyventi drauge su Jumis, nes manasis vienišas gyvenimas čia,

Afrikoje, jau begaliniai įkyrėjo. O dar svetimame ir puslaukiniame krašte tai tikrai nepavydėtina.“

Dėdė Antanas Rapšys, „senas amerikonas“, mielai sutiko parūpinti Simuliui būtinas darbo ir buto garantijas. Simulis laiškus pasirašydavo „Paulius“, bet Legione buvo oficialiai užsirašęs kaip „Paul-Pierre Simulis“. Prieš sudarant dokumentus, jis mums atsiuntė papildomų žinių:

„Tikrai lietuviškai vadinuosi Simulis. Povilas, sūnus Antano. Motina Ignatavičiūtė Ona. Gimęs 1922 metais, lapkričio 2 dieną, Biržų apskrityje, Joniškėlio valsčiuje, Meškalaucio kaime.“

Apie pastangas jį atsikviesti į Ameriką, Simulis rašė: „Nežinau kaip Jums atsidėkoti už gerą širdį, parodytą man, kaip nepažįstamam lietuviui.“ Tai buvo 1949 metų rugsėjis. Nei nesapnavom, kad čia bus jo paskutinis laiškas.

Su imigracijos dokumentais rąkose, užklausėm Simulį, kur juos nusiųsti: ar jam tiesiai į Agadir, ar į Amerikos konsulatą Casablancaje, kaip kad jis buvo minėjęs. Praėjo mė-

nuo – jokio atsakymo. Vėl parašėm. Praėjo dar šešios savaitės – vėl nieko. Parašėm trečią kartą, bet jis neatsiliepė. Rašėm net ketvirtą kartą. Tyla, kaip ir anksčiau. Tuo laiku, jau 1950 metų pradžioje, labai pagyvėjo Legiono kovos Indokinijoje prieš Viet Mingh komunistus. Nusprendėm, kad Simulis atsidūrė ten ...ir žuvo, kartu su kitais lietuviais legionieriais.

Bus daugiau

Paulius Simulis vasarine Legiono uniforma – jaunas, linksmas, sveikas. Agadir, 1948 m.

P. P. Simulio nuotr.

„DRAUGO“ PRENUMERATOS VAJUS

Naujiems prenumeratoriams taikoma 20 proc. nuolaida – metinė laikraščio prenumerata kainuoja tik 120 dol.

Užsakykite „Draugą“ sau ir tiems, kurie jo dar neskaito. Nudžiuginkite jaunas šeimas, gimines, pažįstamus švenčių, gimtadienių ar kitomis progomis, padovanodami jiems laikraštį.

Čekius rašykite „Draugas“ ir siųskite adresu:
4545 W. 63rd St. Chicago, IL 60629.

„Draugą“ užsisakyti saugiai ir greitai galite ir internete – www.draugas.org („PayPal“ dešinėje pusėje „Sumokėti“)

Senųjų lietuvių nutikimai: tarp prieraišumo ir ekspansijos

...ilgą laiką klaidžioję po visokias Romos imperijos žemes ir galop atsidūrę savo sodybose, jie ypač ilgėjosi visuotinės taikos, kaip ilgisi uosto blaškyti ir daužyti jūrose.

Albertas Vijųkas-Kojalavičius

Kaskart, kai emocinį Lietuvos klimatai sujaukdavo migracijos – išėjimo ar sugrįžimo – gūsiai, viena ar kita forma tai atsiliepdavo istorinei savivokai. Nuotaikos svyrudavo tarp katastrofos ir *griūvančio dangaus* jausenos ir raminančio lietuvių tautos prigimties aiškinimo. Juk nuo amžių klajota ir kilnotasi. Išiškniijant, susigiminiuojant su aplinka ir kaimynų gentimis, išbandant naujas galimybes, konkuruojant, konfliktuojant ir kariaujant, užvaldant ir paklūstant didesnėms jėgoms. Pirmųjų Lietuvos metraščių, kurie tam tikra prasme užpildo laiko smilčių užpustyto epo pėdsakus, lietuviai turėjo susikūrę vaizduotėje savo išėities lizdus. Kaip ir daugelio tautų prisimenamuose ar išsugalvojamuose pasakojimuose viešpatavo pastangos tas vers- mes patalpinti arčiau senųjų civilizacijos židinių. Tokia savivoka įtvirtino priklausomybę pasauliui, kuris buvo suprantamas, garbinamas ir kuriame norėta daugiau ar mažiau sąmoningai gyventi.

1. Lietuviška amžinojo „tautų kraustymosi“ mitologija

Europiečiams, o ir kitoms pasaulio tautoms suvokiant savo praeitį, nuolatinis siekinys buvo paaiškinti savo kilmę ir apibrėžti savo erdvę po saule – tai namų šalis, kurios teisėtai autochtonais ir protėvių palikimo paveldėtojais gyva tauta turi jaustis. Kaip viduramžių valdovui arba didiui, taip ir tautos likimo atveju anuomet (iš dalies ir šiandien) buvo labai svarbu išaiškinti ir visiems paskelbti apie kilmę: jei ne tiesiogiai iš Adomo ir Ievos, tai bent jau iš civilizacijos centrų atstovaujančių giminių, kurių sunkiai perskaitomi vardai paminėti pirmųjų istorikų.

Kita siekiamybė, kuri pamažu susipynė su moderniais prigimtinės teisės principais, buvo parodyti, kad nuo amžių esame savo gimtos vietos šeiminkai, nuo neatmenamų laikų laisvai ir nepriklausomai savo žemėje gyvenantys žmonės – atskiri ir pirmieji. Civilizacinės priklausomybės ženklai (atsinešti arba atnešti) ir čiabuvių prigimtinių teisių paveldėjimo argumentai – štai kokie svarbiausi istorinio pasakojimo elementai priklauso prie amžinųjų reiškinų, glūdinčių daugelio Europos tautų didžiuosiuose pasakojimuose, kurie neretai rungiasi tarp savęs lygiai taip pat, kaip karo laukuose rungsi senovės herojų pulkai.

Lietuvių, kaip ir daugelio istorinių Europos tautų, savivoka taip pat nuolat buvo veikiamą šių dviejų aplinkybių. Vienas senųjų lietuvių rūpestis buvo susijęs su tautos kilties istorija, kuri liudijo tam tikrą civilizacijos prigimtį, kultūrinius saitų ir priklausomybę bendriems Europos namams. Ta nuostata formavo istorinį *atsikraustymo pojūtį*, priminė, iš kur visi tautos

KARKLO DIEGAS

lietuvių pasaulio istorija

EGIDIJUS ALEKSANDRAVIČIUS

12

keliai veda, kuri pasaulio dalis ir jos vertybės yra mums – anų atsikraustėlių palikuonims – artimi priesakai. Aniems senosios praeities laikams kokie nors moksliniai argumentai didesnio svorio neturėjo, o dinastiniai konkurentai arba kunigaikštisikos didybės legitimumo kritikai atstojo anuometinius ekspertus. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų dinastinės teisės ir svarbiausi tapatumo bruožai buvo įtvirtinti pirmuosiuose metraščiuose, legitimavusiuose Gediminaičių galias ir padėjusiuose kurti politinės tautos pamatus.

Pirmoji istoriografinė legenda iki šiandien mus lietuvius gundo Palemono nuotykiams. Jei nūdienos lietuviai jaučiasi tūkstantmete tauta, tai negalima užmiršti elementaraus fakto, jog kelis šimtmečius politinis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sluoksniu jautėsi romėnų palikuonimis, garbino Romos teisę, priešpriešino savo vertybės Maskvos despotijai ir Lenkijos „sarmatiškumui“. Anuometinis LDK erdvėlaikis nebuvo suspaustas Nemuno deltos mišku, o driekėsi nuo jūrų iki jūrų, absorbuodamas ir tas legendomis apipintas romėniškas istorijas.

Nesvarbu, kad šiandienis mokslas negali įrodyti Palemoną kada nors iš tikro gyvenus. Ikimokslinė lietuvių istoriografija taip pat nestigo argumentų ir gailėstavių, kad senoji lietuvių istorija glūdi miglose, maišosi su daugelio kitų išnykusių, pamirštų ir sunkiai identifikuojamų ankstyvųjų viduramžių genčių. Gotų, herulių, vandalų, langobardų, sarmatų tapatybės bylos keliauja iš rankų į rankas, iš mokslinių knygų į beletristiką, palikdomas daugiau legendų, nei racionaliai išaiškinamų dalykų. Palemonas su visais 500 italų kilmingųjų randa naujus namus Nemuno pakrantėse ir įsitvirtina ankstyvuosiuose lietuvių kilties pasakojimuose. Galim kartu su skeptiškuoju mokslu žinoti, kad to niekad nebuvo, tačiau erdvėlaikio pajautos stebėjimui svarbu visai kas kita. Istorija (net ir pats pozityviausias mokslas) neleis abejoti, kad ilgus šimtmečius lietuviai

tu tikėjo, tapatinosi, save orientavo, atpažindavo kitus ir kitokius. Nuo to priklausė senojo lietuvių pasaulio ribų išvaizdavimas, savos ir svetimos erdvės demarkacija. Lygiai, kaip šiandienis istorijos mokslas britams negalės įrodyti, tikrovėje buvus karalių Artūrą ir apskritojo stalo riterius, tačiau tai nepakeičia bendrosios nuostatos, kad britiškoji legenda daro įtakos erdvėlaikio ir vertybių suvokimams Jungtinės Karalystės istorinėje vaizduotėje. Bet jei Londone yra populiarus Šerloko Holmsio muziejus, kuriam nereikia mokslinių herojų egzistencijos tikrovėje įrodymų, tai kodėl jų gali prireikti karaliaus Artūro ar Robino Hudo pasakojimo tęsėjams? Lietuvoje iš Palemono ainių tokių teisių niekas per prievartą taip pat neatėmė.

Yra keli galimi aiškinimo būdai, kurie leistų suprasti lietuvių erdvinę vaizduotės bei istorinių šaknų supratimo kaitą. Jau Bychovo kronikoje ir netrukus po jos atsiradimo Motiejaus Strijkovskio Lietuvos istorijos pasakojime išplėta LDK valdovų ir elito itališkoji versija sietina su anuomet (XVI amžiuje ir dar ilgiau po to) viešpatavusia nuostata aiškinti politinių tautų-valsčių atsiradimą pasiremiant užkariavimo (ar taikaus įsigalėjimo) teorija.

Kadangi *ancient regime* socialinė sandara rėmėsi bajoriškosios visuomenės privilegijuota padėtimi, nebuvo nuostaba aiškinti to luomo kiltį kitaip nei paprastų žemdirbių. Feodalinės aristokratijos kraujas turėjo atitekėti kitokiais nei paprastų žmonių arba liaudies kanalais. Variagai (vikingai, normanai) ateina ir pradeda Kijevo Rusios istoriją. Madjarai (vengrai) atsibeldžia į visų klajoklių išsvajotą derlingą Panonijos lygumą ir pajungdami vietinius gyventojus sukuria Šv. Stepono karūnos žemę. Galima ilgai tęsti įprastinę Viduramžių istorijos sagą. *Tautų kraustymosi* ir tūkstantmetės Romos istorijos saulėlydžio epocha yra kupina egzotiškų siužetų ir jau visai nepaaiškinamų mįslių. Daugelis po I tūkstantmečio vidurio kontinentinių permainų istorinių tautų savuosius is-

torinius pasakojimus pradėdavo ir pradeda simbolinio Romos palikimo dalybų siužetais.

Ilgiausiai išlikusio ir didžiausią poveikį padariusio lietuvių istorinio pasakojimo autoriui Albertui Vijųkui-Kojalavičiui XVII a. viduryje minėtos europietiškos nuostatos nebuvo svetimos. Gotai, heruliai, alana, italai nuolat šmėžuoja jo *Lietuvos istorijos* pirmuosiuose puslapiuose. Jis labai korektiškai glaudžia prie lietuvių istorinės šaknies visas tas garsias didžiojo tautų kraustymosi epopėjos dalyves, vadindamas lietuvių tautai giminingomis gentimis. Jų atstovai ir valdovai šmėžuoja kaip LDK elito protėviai. Jie išnyra iš praeities miglos lyg kokie civilizacijos žymenimis ir šlove nešini ateiviai į Nemuno šalį, kurioje yra ir vietiniai, tad autochtonai, savo būtimi liudijantys, kad niekam kitam negali ši žemė pagal dievišką tvarką priklausyti. Tie du istoriniai vektoriai – civilizacinę tapatybę per valdovų kilmės legendas deklaruojantis pasakojimas ir prigimtinės teisės riboženklis įkaltas čiabuvių, autochtonų, amžinųjų vietinių žmonių liudijimas – yra įlieti istorinės politinės tautos atminties pamatuose.

Bajoriškasis elitas *Lietuvos istorijoje* yra piešiamas kaip mobilus, karingas, tai mušantis Romą ir ją nugailintis, tai pats atstovaujantis Romos civilizacijos nešėjus – Palemono ekspediciją. Taip lietuvių kultūrinės istorinės atminties horizonte buvo nostrifikuojamos erdvės, kuriose tikrų ar legendinių protėvių būta. Lietuvių pasaulio istorinis horizontas driekėsi gerokai toliau, nei žymėjo didžiausios Europos valstybės XV a. pradžios Europos valstybių sienas.

A. Vijųko-Kojalavičiaus parašyta lietuvių praeities versija yra iš tiesų įspūdinga pasakojimo įtaigumu ir amžinybės pretenduojančia sveiko proto nuotaika. Štai kaip jis skinasi keliai prie miglotos lietuvių kilmės:

*Nors turiu pradėti nuo to, kuo pradėdami aprašomieji įvykiai, tačiau turiu pasakyti, jog istorija niekur kitur nesulaukia mažesnio palikuonių pasitikėjimo, autoriams taip visuomet rūpimo, kaip ten kur tautų raida grąžina ją prie pačios pradžios tarsi prie šaltinio. Vietovių ir vardų kaita, supainiota per daugybę amžių, kartais taip užtemdo tiesą, kad iš viso jos neįmanoma atskirti nuo prasimanymų.*⁴¹

41. Vijųkas-Kojalavičius, Albertas. *Lietuvos istorija*. Vilnius: Vaga, 1988, p. 13.

Bus daugiau

Ir jie kūrė Lietuvą

Atkelta iš 3 psl.

Iš muzikinių linksminčių geriausiai žinomas Lietuvos žydas Danielius Dolskis. Bet visi garsiausi Kauno restoranų ir kavinių orkestrų vadovai buvo žydai: „Konrado“ kavinės orkestrui vadovavo Danielius Pome-

Kauno centrinio pašto rūmai. Inžinierius-konstruktorius Anatolijus Rozenbliumas. Nuotr. iš Algimanto Nako archyvo

rancas, „Metropolio“ – Zaidmenas, „Versalio“ – Chanonas Ceitelis, taip pat žinomi buvo Michelis Hofmekleris, Abromas Stupelis, Bandas.

Michelis Hofmekleris, kilęs iš talentingų muzikų šeimos, už nuopelnus lietuvių muzikai Antano Smetonos buvo apdovanotas Gedimino ordinu. Jo šeima gyveno Suvalkuose. Lietuvos delegacija, 1920 metais atvykusi į Su-

valkus deryboms su lenkais ir užėjusi į restoraną, buvo Hofmeklerių sutikta lietuviškomis melodijomis. Sužavėti lietuviai jiems tarė: „Ko jūs čia sėdite lenkų užkampyje. Ateikit pas mus į Kauną.“ Kai Želigowskis tais pačiais metais užėmė Vilniaus kraštą, Hofmekleris kartu su grupe kitų Vilniaus krašto žydų menininkų persikėlė į Kauną.

Prie šios knygos prisidėjo ir Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, pateikusi tarpukario žydų atlikėjų įrašus – į knygą įdėta kompaktinė plokštelė su Michelio Hofmeklerio ir Danieliaus Pomeranco orkestrų muzika, Danieliaus Dolskio ir Josifo Stupelio dainoms.

V. Kavaliausko kruopščiai surinkta medžiaga pristato daug Lietuvoje pasivymėjusių žydų biografijų, aprašo pavienių žydų ir jų organizacijų veiklą, jų švietimo įstaigas, jų įnašą į bendrą tarpukario Lietuvos gerovę. Pilno nepriklausomos Lietuvos vaizdo neįmanoma susidaryti ar suprasti, nesuipažinus su Lietuvos žydų gyvenimu, veikla, jų įnašu. Gausiai iliustruota Vilniaus Kavaliausko knyga puikiai tą atskleidžia.

Lietuvos žydų karių, dalyvavusių nepriklausomybės kovose, sąjungos Jurbarko skyriaus vėliava. 1933 m. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

I. Bublienė

Atkelta iš 7 psl.

daro. Ji neslepia, jog ji dar daug ką norinti nuveikti, daug ko pasiekti.

Fantastiškas Lietuvos progresas

Paskatų dirbti toliau verslininkei teikia ir per šiuos 22 metus padarytas Lietuvos progresas. Pasak Bublienės, vien pažiūrėjus į šalies verslą, kiek jaunos iniciatyvos, kiek kūrybingumo čia galima pamatyti! Ypač gerai sekasi komunikacijos, IT verslui, labai ryškų vaidmenį Lietuvoje vaidina ir biotechnologijos. Jos nuomone, „Investuok Lietuvoje“ ir kitų organizacijų veikla rodo, jog ne visi išvažiuo iš Lietuvos, kad Lietuva turi „auksinį“ protą, turi naują kartą, kuri, ką tik išėjusi iš universitetų, pamažu

perima vadovavimą Lietuvos ekonomikai.

Tai pastebi ir užsienio investuotojai. Pasak Bublienės, JAV kompanijos „Moog Inc.“ prezidentas yra patenkintas investavęs į Lietuvą ir net žada plėstis. Jis yra sužavėtas lietuvių darbuotojais ir jų profesionalumu: jo kompanijai nereikėjo kvies- tis vadybininkų iš Amerikos – „Moog“ Lietuvoje puikiai vadovauja vietiniai lietuviai.

Bublienė džiaugiasi, kad Lietuva puošiasi, gražinasi. Ir daugiau šypsosi. Tik, pastebi ji, kaip tokią gerą žinią apie Lietuvos sužydėjimą šiandien skelbti užsienyje? „Ironiška, jog tai mato svetimtaučiai, bet ne mes“, – sako JAV lietuvių. – Mes pernelyg negatyvūs. O juk mes turime būti tie, kurie girtų Lietuvą, matytų joje gera, o ne vien tik bloga.“

CHIRURGAJ

Dr. PETRAS V. KISIELIUS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
630-941-2609

ŠIRDIES IR KRAUJAGYSLIŲ LIGOS

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. JOVITA KERELIS
DR. DAIVA BIDVA
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
55 E Washington, Ste 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos susitarus

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

ĮVAIRŪS

■ Moteris gali pastoviai pakeisti savaitgaliais arba dirbti 5 dienas su gyvenimu.
Tel. 773-344-1326.

■ Vyras ieško senelių priežiūros darbo su gyvenimu. Gali pakeisti. Legalūs dokumentai.
Tel. 630-670-0813.

■ Moteris ieško (perka) žmonių priežiūros darbo su gyvenimu lietuvių ar rusų šeimose.
Tel. 708-663-4577.

■ Vyras, turintis daugiametę slaugymo patirtį, ieško darbo su gyvenimu.
Tel. 773-691-3796.

■ Moteris ieško vyresnių žmonių priežiūros darbo su gyvenimu. Patirtis ir anglų kalba, geros rekomendacijos.
Tel. 773-329-9918.

■ Moteris, turinti medicininį išsilavinimą, pasišventusi ligonių ir senų žmonių priežiūrai, patyrusi, sąžininga ir atjaučianti, ieško darbo. Vairuoja, turi automobilį, JAV pilietė. Siūlyti įvairius variantus.
Tel. 773-330-0092.

ADVOKATAI

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos susitarus

ĮVAIRŪS

■ Moteris ieško pagyvenusių žmonių priežiūros darbo lietuvių ar rusų šeimose. Geros rekomendacijos.
Tel. 630-863-1168.

■ Ieškau darbo valyti „ofisą“, parduotuvę ar privačią įstaigą vakarais.
Tel. 630-696-7478.

■ Ieškau pirkti valyti namą šeštadieniais.
Tel. 630-696-7478.

■ Prižiūriu vaikus po mokyklos. Siūlyti įvairius variantus.
Tel. 630-696-7478.

■ Moteris ieško senelių priežiūros darbo. Rekomendacijos, automobilis, gera anglų kalba. Siūlyti įvairius variantus.
Tel. 630-696-7478.

„Draugą“ galite užsisakyti ir internetu:
www.draugas.org

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą **1-708-599-9680**

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI
Lithuania, Latvia, Estonia

Siuntinių priėmimo vietos:

Atlantic Express Chicago, 2719 W. 71 St., Chicago, IL 60629 Tel: 773-434-7919
Lithuanian Plaza, 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-9866
Kunigaikščių Užeiga, 6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622
Bočių Menė, 14911 127th St., Lemont, IL 60439 (Dirba tik savaitgaliais)
Rūta, 6551 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882
Always With Flowers, 1138 B S. State St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339
Eurus Deli, 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-4290
Kalyna, 338 S. Rohlwing Rd., Palatine, IL 60067 Tel: 847-776-7766
Balalaika Mundelein, 368 Townline Rd., Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6660
Wonders of Nature, 726 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-793-1000
Back to Nature, 303 E. Dundee Rd., Wheeling, IL 60090 Tel: 847-520-7777

Asmeninių siuntų tel.: **708-907-3000**

Siuntinių paėmimas iš namų: **630-774-2136**

Centrinio ofiso adresas.:
8801 S. 78th Ave, Bridgeview, IL 60455

Ruošia Nijolė Nausėdienė • El. paštas: nausediene@hotmail.com

MŪSŲ STALUI

Sveiki pietūs iš kokybiškų produktų

Pekino kopūstų ir krevečių salotos

Reikės: 1 sv Pekino kopūstų, kelių paprikų, ¼ sv krevečių, 3 šaukštų aliejaus, šaukštelio obuolių acto, druskos.

Kopūstus supjaustykite juostelėmis, paprikas susmulkinkite ir sumaišykite su krevetėmis. Apšlakstykite actu, pasūdykite, užpilkite aliejumi ir gerai išmaišykite.

Kopūstų ir laišos salotos

Reikės: pusės kopūsto, ¼ sv silpnai sūdytos laišos, 3 obuolių, krapų.

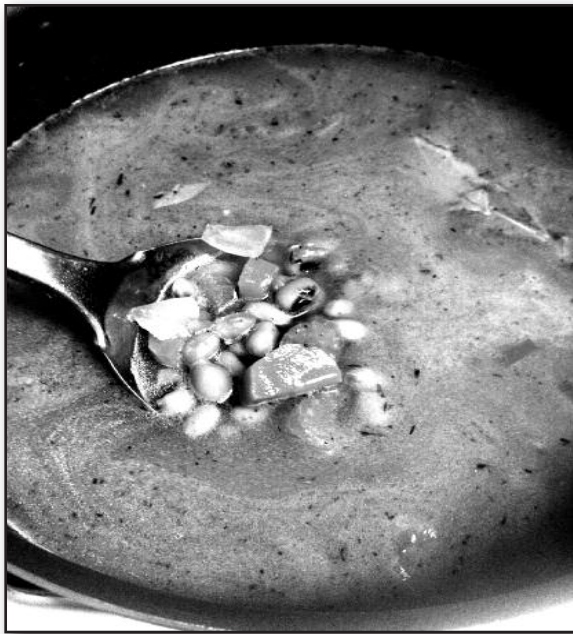
Padažui: cukraus, druskos, citrinos sulčių, alyvuogių aliejaus.

Kopūstą ir krapus susmulkinkite, obuolius nuaplaukite ir supjaustykite kubeliais, laišą – juostelėmis. Viską suberkite į dubenį, užpilkite paruoštu saldžiarūgščiu padažu ir sumaišykite. Prieš patiekdami leiskite 15 minučių pastovėti.

Vasarotojų kotletai

Reikės: ¾ sv špinatų, pusę tiek dilgėlių, 4 kiaušinių, 4 šaukštų miltų, ½ puodelio varškės, saujos petražolių, šaukšto krapų, maltų džiovintų pipirų, aliejaus.

Špinatus, dilgėles ir pusę petražolių 5–7 minutes pavirkite pasūdytame vandenyje, vandenį nu-pilkite. Tuomet špinatus, dilgėles ir petražoles susmulkinkite, 3 kiaušinius kietai išvirkite ir sukupokite, suberkite susmulkintus krapus, likusias petražoles ir miltus, sudėkite varškę ir pagardinkite druska bei pipirais. Viską gerai suminkykite ir iš gautos masės suformuokite kotletus. Apvoliokite džiovintuose, pamirkykite kiaušinio plakinyje, tada dar kartą pavoliokite džiovintuose ir iškepkite aliejuje.

Vištienos sriuba su brokoliais

Reikės: 2 l vandens, 3 vištų šlaunelių be odos ir kaulų, 2–3 morkų, brokolių gūžės, 0,5 puodelio ryžių, druskos.

Užvirkite pasūdytą vandenį, suberkite kubeliais supjaustytą vištieną ir virkite apie 15 minučių. Tuomet suberkite perplautus ryžius, nuskustas ir griežinėliais supjaustytas morkas. Virkite dar apie 5 minutes. Galiausiai sudėkite žiedinėliais išskirstytus brokolius. Virkite, kol jie suminkštės. Pagardinkite prieskoniais.

Žirnelių sriuba su vištienos kukuliais

Reikės: 1,5 l vandens, 2 puodelių žirnelių, poro, lydyto sūrelio, druskos, muškato, maltų baltųjų pipirų.

Kukuliams: 0,5 sv maltos vištienos, 2 šaukštų grietinės, 3 šaukštų maltų džiovintų pipirų, druskos, maltų baltųjų pipirų.

Kukuliams skirtus produktus suminkykite iki vientisos masės. Suformuokite kukuliukus ir sudėkite juos į pasūdytą verdantį vandenį. Virkite apie 10 minučių, tada suberkite žirnelius ir griežinėliais supjaustytą porą. Baigdami virti į dubenėlį įpilkite truputį karšto sultinio ir jame ištirpinkite sūrelį. Šią masę supilkite į sriubą. Paskaninkite prieskoniais ir pavirkite dar 3 minutes.

Kepti baklažanai su pomidorų padažu

Reikės: didelio baklažano, 3 šviežių pomidorų. Po ¼ šaukštelio druskos ir cukraus, česnako, baziliko lapelių, puodelio tarkuoto fermentinio sūrio, aliejaus.

Uždengtame puode su aliejumi, druska ir cukrumi patroškinkite pomidorus. Įdėkite česnako ir baziliko. Gautą padažą pertrinkite per sietelį, kad neliktų sėklų ir pomidorų odelių. Baklažaną supjaustykite plonomis skiltelėmis. Jas įtrinkite smulkintais česnakais ir aliejumi, pašaukite į orkaitę ir kepkite, kol suminkštės. Tada aptepkite pomidorų padažu, pabarstykite tarkuotu sūriu ir palaikykite įkaitintoje orkaitėje, kol sūris išsilydys.

Žuvų gabalėliai su svogūnų padažu

Reikės: 3 sv žuvies filė, 2 šaukštų miltų, lazdelės sviesto, acto, 4 svogūnų, 1/2 šaukšto cukraus, citrinos, druskos, lauro lapo, 1 1/2 puodelio vandens.

Žuvį supjaustykite gabalėliais, pasūdykite ir palaikykite 30 minučių. Svieste pakepinkite miltus, kol parusvės, ir stambiais griežinėliais supjaustytus svogūnus. Supylę vandenį su actu, įberkite cukraus, tarkuotos citrinos žievelės, išpauskite citrinos sultis, įdėkite lauro lapą ir pavirinkite 20 minučių. Nukoštą nuovirą supilkite į ugniai atsparų stiklinį indą, sudėkite žuvį, uždenkite ir vis pašlakstydami troškinkite 20 minučių. Tada žuvų gabalėlius sudėkite į dubenį ir užpilkite padažu, kuriame troškinate. Patiekite su virtomis bulvėmis.

Žalieji barščiai

Reikės: ¾ sv rūgštynių, puodelio burokėlių lapų, kiaušinio, 4–6 bulvių, svogūno, morkos, aliejaus, druskos, maltų juodųjų pipirų, krapų, grietinės.

Vandenį užvirinkite ir sudėkite kubeliais supjaustytas bulves. Susmulkintą svogūną pakepkite su aliejumi, tuomet suberkite sutarkuotą morką ir patroškinkite 7 minutes uždengę keptuvę dangčiu. Kai bulvės bus beveik išvirusios, svogū-

nus ir morkas sudėkite į puodą, suberkite supjaustytus burokėlių lapus, rūgštynes ir užvirkite. Likus 7–8 minutėms iki virimo pabaigos įberkite druskos, pipirų. Puodelyje išplakite kiaušinį, plona srovele supilkite į barščius ir išjunkite viryklę. Prieš patiekdami į stalą įberkite į sriubą smulkintų krapų, pagardinkite grietine.

Sklindžiai su svogūnų laiškais

Reikės: puodelio kefyro, 2 puodelių miltų, kiaušinio, ryšelio svogūnų laiškų, ½ šaukštelio sodos, ½ šaukštelio druskos, aliejaus, grietinės arba natūralaus jogurto.

Svogūnų laiškų smulkiai supjaustykite. Į kefyrą suberkite sodą ir išmaišykite. Į mišinį įberkite druskos, miltų, įmuškite kiaušinį. Jei kefyras – skystokas, galite įdėti daugiau miltų ir dar šiek tiek sodos. Išmaišykite iki vienalytės masės ir suberkite supjaustytus svogūnų laiškus. Sklindžius kepkite iš abiejų pusių įkaitintame aliejuje ant mažos ugnies. Patiekite su grietine arba jogurtu.

TRUMPI PATARIMAI ŠEIMININKĖMS

- ◆ Iš citrinos išspausite daugiau sulčių, jei kelioms minutėms ją pamerksite į karštą vandenį.
- ◆ Tešla nelips prie rankų, jei jas patepsite aliejumi.
- ◆ Virta vištiena bus minkšta, balta ir sultinga, jei į vandenį, kuriame ji verda, įpilsite šaukštelį citrinos sulčių.
- ◆ Atminkite, kad mėsa su kaulu iškepa greičiau negu be kaulo, nes kaulai geriau praleidžia šilumą ir karštis lengviau patenka į mėsa.
- ◆ Verdamos spurgos ar pyragėliai sugers mažiau riebalų, jei į tešlą įpilsite šaukštą spirito.
- ◆ Kepamos morkos gražiai paruduos, jei į riebalus įbersite truputį cukraus.
- ◆ Daržovės bus skanesnės, jei jas virdami įbersite žiupsnelį cukraus.
- ◆ Su lupenomis verdamos bulvės nesutrūkinės, jei į vandenį, kuriame jos verda, įlašinsite truputį acto.
- ◆ Bulvės greičiau išvirs, jei į puodą įdėsite šaukštą sviesto arba įpilsite šlakelį aliejaus.
- ◆ Virtos bulvės bus skanesnės, jei į vandenį, kuriame jos verda, įmesite svogūno galvutę arba keletą skiltelių česnako.
- ◆ Verdami burokėliai nepraras raudonumo, jei į vandenį, kuriame jie verda, įpilsite truputį acto arba įbersite šiek tiek citrinų rūgšties.
- ◆ Kepami obuoliai ir kriaušės praras mažiau sulčių, jei prieš kepdami juos palaikysite 1–2 min. karštame vandenyje.
- ◆ Silkė bus skanesnė, sultingesnė, jei ją pamirkysite piene arba šaltoje stiprioje arbatoje.
- ◆ Verdama žuvis nesutrūps, jei į vandenį, kuriame ji verda, įpilsite šaukštą acto.
- ◆ Kietai virtą kiaušinį lengvai nulupsite, jei tik išvirę tuojau pamerksite į šaltą vandenį.
- ◆ Verdamos daržovės ir žalumynus išsaugosite daugiau vitaminų, jei dėsite į puodą vandeniui užvirus.
- ◆ Nuvalyti, nuplauti ir susmulkinti salierai, cikorijos, obuoliai, kriaušės ir pievagrybiai nepatamsės, jei juos tuoj pat pašlakstysite citrinos sultimis.
- ◆ Kuo stambiau supjaustysite daržoves, tuo daugiau vitaminų jose išliks.
- ◆ Pjaustyti daržoves geriau ant porcelianinės arba plastikinės lentelės, nes medis sugeria daug vertingų medžiagų.

VL inf.

Pagal „Šeimininkės“ receptus

A † A
MYKOLAS DEVEIKIS

Mirė 2013 m. spalio 1 d., sulaukęs 81 metų.
Gyveno Darien, IL.
Gimė 1932 m. rugsėjo 28 d. Lietuvoje, Raguvos valsčiuje, Panevėžio apskrityje.

Nuliūdę liko: žmona Zita (Švedaitė), duktė Loreta; sūnūs Jonas su žmona Nancy ir anūkas Ryan; Paulius su žmona Lori Ann, anūkai Lauren ir Michael; brolis Gediminas su žmona Irma ir jų vaikai – Teresa Mroz, vaikai Paulius ir Tomas; Henrikas su žmona Kristen; seserys Ona Narbutienė ir sūnus Paulius su žmona Dalia; Janina Miknaitienė ir jos vaikai Vytautas su žmona Janet – vaikai Rimas (Abby), Darius (Kelly), Audra (Brian), Gaida (Greg) ir Povas; Vida Maleiškienė ir jos vaikai Linas su žmona Rita – vaikai Matas ir Daina; dr. Dalia Jodwalis ir vyras Kęstutis – vaikai Jonas ir Alana; daug sūnėnų ir dukterėčių bei giminės Lietuvoje, Amerikoje ir Australijoje.

Velionis bus pašarvotas sekmadienį, spalio 6 d. nuo 4 val. p. p. iki 9 val. v. Petkus Lemont laidojimo namuose, 12401 S. Archer Avenue (arti Derby Road, Lemont, IL).

Laidotuvės įvyks pirmadienį, spalio 7 d., 9:30 val. r. velionis bus atlydėtas į Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos bažnyčią, kurioje 10 val. r. bus aukojamos šv. Mišios už jo sielą. Po Mišių a. a. Mykolas bus laidojamas Šv. Kazimiero kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę žmona Zita ir šeima

Laidot. direkt. Donald M. Petkus. Tel. 800-994-7600 arba
www.petkusfuneralhomes.com

A † A
Dr. KAZYS BOBELIS

Mirė 2013 rugsėjo 30 d., St. Petersburg, sulaukęs 90 metų.
Dr. Kazys Bobelis gimė 1923 m. kovo 4 d. pulkininko Jurgio Bobelio šeimoje Kaune, Lietuvoje.

Medicinos daktaras nuo 1946 m., ALTo pirmininkas – 1970–1978 m.; ALTo Garbės pirmininkas nuo 1978 m. – iki šiol, VLIKo pirmininkas nuo 1979–1992 m.; Lietuvos Respublikos Seimo narys nuo 1992–2008 m., Europos Parlamento narys nuo 1993–1996 m.

Nuliūdę liko: žmona Dalia Devenytė, duktė Rūta su vyru dr. Gintaru Degesiu ir šeima, sūnus Jonas su žmona Rūta ir šeima, sūnus Algirdas su žmona Livija ir šeima, duktė Alena su vyru Tomu Glavinsku ir šeima, duktė Aldona su vyru Tolandu Petraičiu ir šeima, brolis Jurgis Bobelis su žmona Elena ir šeima, kiti giminės, draugai ir pažįstami.

Atsisveikinimas su dr. Kaziu Bobeliu įvyks spalio 2 d. St. Petersburg, FL.

A. a. Kazys bus pašarvotas penktadienį, spalio 4 d. nuo 3 val. p. p. iki 9 val. v. Petkus Lemont laidojimo namuose, 12401 S. Archer Ave, Lemont, IL.

Laidotuvės įvyks šeštadienį, spalio 5 d. Iš laidojimo namų 9:30 val. ryto velionis bus atlydėtas į Pal. Jurgio Matulaičio misiją, kurioje 10 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios už jo sielą. Po Mišių a. a. Kazys bus palaidotas Tautinėse lietuvių kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdusi šeima

Laidot. direkt. Donald M. Petkus. Tel. 800-994-7600 arba
www.petkusfuneralhomes.com

A † A
STASĖ VAIŠVILIENĖ

Stasė Vaišvilienė buvo Amerikos lietuvių Montessori draugijos narė ir Vaikų Namelių steigėja bei mokytoja.

Amerikos lietuvių Montessori draugija kartu su mokytojų sekcija ir Žiburėlio mokykla užjaučia gimines ir artimuosius, išlydėjusius velionę į Amžinybę.

Dėkojame Dievuliui už a. a. Stasės pasiaukojimą lietuvių jaunimui ir pavyzdį auklėjant vaikučius su pagarba ir meile.

A † A
STASEI VEDECKAITEI ŠKĖRIENEI

mirus, gilią užuojautą reiškiamo ALGIUI VEDECKUI, Tautos fondo pirmininkui emeritus ir visai VEDECKŲ giminei.

Tautos fondas

**Apsilankykite „Draugo“
internetinėje svetainėje
www.draugas.org**

**PRENUMERUOKIME IR SKAITYKIME
„DRAUGĄ“!
„Draugą“ atminkime savo testamente.**

Iškiliam lietuviui, išeivijos visuomenininkui ir politikui, ilgamečiam Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto pirmininkui, Amerikos lietuvių tarybos pirmininkui, JAV LB Tarybos, Katalikų mokslo akademijos nariui, Lietuvos atstovui Krikščionių demokratų internacionale

A † A
dr. KAZIUI BOBELIUI

mirus, Lietuvos Respublikos ambasada Jungtinėse Amerikos Valstijose reiškia gilią užuojautą liūdinčiai žmonai DALIAI, vaikams, artimiesiems ir gausiems bendražygiams, kartu su velioniu kovojusiems už Lietuvos laisvę, siekusiems tarptautinio jos pripažinimo ir besirūpinusiems tautinio tapatumo išsaugojimu išeivijoje.

A † A
Dr. KAZIUI BOBELIUI

mirus, gilią užuojautą reiškiamo žmonai DALIAI, visai BOBELIŲ šeimai ir giminėms.

Tautos fondas

A † A
Dr. KAZIUI BOBELIUI

mirus, brangią žmoną DALIĄ, vaikus: JONĄ, RŪTĄ, ALGĮ, ALENĄ ir ALDONĄ, jų šeimas ir artimuosius giliai užjaučiame.

Teodoras ir Ritonė Rudaičiai

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

■ **Spalio 4 d., penktadienį, Jaunimo** centro Čiurlionio galerijoje 7:30 val. v. vyks Lietuvos tekstilinių darbų parodos atidarymas.

■ **Spalio 6 d. 11:30 val. r. Lietuvių** evangelikų liuteronų bažnyčioje 5129 Wolf Rd. Western Springs, IL vyks Pjūties Padėkos Šventė. Po padėkos pamaldų – šiuipinio pietūs ir nuotaikinga muzika. Kviečiame apsilankyti!

■ **Spalio 19 d., šeštadienį, Akademinio** skautų sąjūdžio Čikagos skyriaus metinė šventė vyks 5:30 val. p. p. „Willowbrook Ballroom“, Willow Springs, IL.

■ **Lietuvos vaikų globos būrelis „Saulutė“** kviečia į seserų Daunyčių koncertą „Regnum Musicale“. Labdaros koncertas vyks sekmadienį, spalio 20 d., 12:30 val. p. p., Lietuvių fondo salėje (PLC 14911 127 St., Lemont, IL, 60439). Bilietus į koncertą ga-lima įsigyti „Smilgos“ bei „Old Vilnius“ kavinėse arba po šv. Mišių Pal. Jurgio Matulaičio misijoje, Lemont, IL. Visus maloniai kviečia „Saulutė“.

■ **Lapkričio 3 d., sekmadienį – Čikagos** lietuvių moterų klubo 90 metų jubiliejinis pokylis vyks Palos Country Club (135th & SW Hwy., Orland Park, IL). Pradžią – 1 val. p. p. Programą atliks muzikuojanti Simonetos Giedraitytės-Pacek šeima.

Kasmetinė Pasaulio Lietuvių Centro

KALĖDINĖ MUGĖ

vyks šeštadienį, **gruodžio 7 d., 9:30 val. r. – 4:30 val. p. p.** ir sekmadienį, **gruodžio 8 d., 10:30 val. r. – 3:30 val. p. p.** leškome prekiautojų ir savanorių. Stalus prekybai galite užsisakyti **tel. 708-403-7858.**

Jei norite prisidėti prie mugės organizavimo skambinkite **tel. 708-403-7858.**

PAIEŠKA

leškomas Jonas Aleksandravičius. Iš aLietuvos į JAV išvyko 2004 metais aplankyti tėvo Prano Aleksandravičiaus kapo (palaidotas 1969 metais Clevelande). Jonas Aleksandravičius turi grįžti į Lietuvą, nes mirė sesuo Onutė ir brolis Petras. Reikia spręsti turto paveldėjimo klausimą. leško žmona Ona Aleksandravičienė, **tel. 708-623-4509**

„Draugo“ prenumeratoriai gali skaityti „Draugą“ internete be jokio papildomo mokesčio. Pageidaujantys turėtų parašyti apie tai administracijai: administracija@draugas.org ir gauti „log in“ bei slaptažodį. Skaitykite „Draugą“ greičiau!

Advokatas VYTENIS LIETUVNINKAS

4536 W. 63 Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvės nuo „Draugo“)

Tel. 773-284-0100

Dėmesio! Priimami Lietuvių Fondo stipendijų prašymai. Registruotis ir pildyti 2013 m. elektroninę stipendijų prašymo anketą, kurią rasite LF tinklalapyje: www.LietuviuFondas.org (skiltyje „stipendijos“), galite iki **spalio 10 d.**

Šiais metais Lietuvių Fondas jau paskirstė 299,063 dol. paramos projektams, puoselėjantiems lietuvių švietimą, kultūrą, tradicijų bei papročių išsaugojimą. Dėkojame visiems LF nariams ir rėmėjams!

Namams pirkti paskolas duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuošiimčiais. Kreipkitės į

Mutual Federal Bank,
2212 West Cermak Road.
Tel. (773) 847-7747

THE LAW OFFICE OF ANDRIUS SPOKAS

Traffic & CDL Violations / DUI
Criminal Defense / Record Expungements
Auto Accidents / Personal Injury
Real Estate / Civil Disputes
Kalbame lietuviškai • Priimame kreditines korteles
9 East Irving Park Rd. Roselle, IL 60172
Tel.: (630) 635-2385 www.spokaslaw.com

Pašventintas Andriškių Žemaičių giminės kryžius

B. Šaknio nuotr.

Andriškių kaime, gražiame Šeimenos slėnyje, Klausčių seniūnija ir Žaliosios V. Žemaičio pagrindinė mokykla nuolat puoselėja ir gražiai tvarko iškilaus lietuvių, miškininko ir etnologo Vinco Žemaičio tėviškę. Čia iš kur po pasaulį pasklido plati Žemaičių giminė, rugpjūčio 18 d. buvo pašventintas kryžius. Kryždirbio Albino Alkevičiaus išdrožtas išraiškingų formų kryžius iškilo kunigo Kęstutis Žemaičio (JAV) iniciatyva. „Prieš 30 metų amžinybėn iškeliavo mano tėvelis, 80 metų būtų šventęs mano brolis, diplomatas Algirdas Žemaitis, – sveikinime iš Amerikos rašė Kęstutis Žemaitis. – Tai pagarba Vincui Žemaičiui, kuris visą laiką savo darbuose ragino lietuvius susirūpinti savo tautos išlikimu, rodyti meilę ir atidumą artimui, taip darant laimingais ir save, ir kitus“.

Iš šios sodybos po pasaulį pasklido 199 Žemaičių giminės palikuonys. Per 50 jų susirinko į kryžiaus pagerbimo iškilmes. Šventėje dalyvavo ir Žaliosios V. Žemaičio pagrindinės mokyklos pradinukai. Kryžių pašventino Virbalio klebonas G. Marcinkevičius, muziejininkė Aušra Mickevičienė ažuolo lapų vainiku pagerbė kryždirbį Albiną Alkevičių. Vinco Žemaičio nuopelnus Lietuvai priminė žurnalistas Bernardas Šaknys.

A. Žilinskas

IŠĖJO SPALIO „LAIKAI VAIKAMS“ NUMERIS

Išėjo antrasis 2013-2014 mokslo metų „Laikai vaikams“ numeris. „Laikai vaikams“ – tai internetinis laikraštėlis, skirtas išeivijos jaunimui. Jis prieinamas adresu www.laikaivaikams.org.

Spalio numeryje gvildenamos šios temos:

- ◆ Išėjo knyga „Alšis. Mano istorija“. Kuo ypatingas Alšis?
- ◆ Lietuvos Prezidentė susitiko su Tibeto Dalai Lama. Kinija dėl to buvo nepatenkinta. Gal „Prezidentė nebūtų turėjusi su juo susitikti“?
- ◆ Tarpanai – laukiniai žirgai, kurie išmirė prieš 200 m. Žmonės bando juos vėl veisti.
- ◆ Laura Asadauskaitė tapo pasaulio penkiakovės čempione.
- ◆ Prasidėjo akcija „Lašiša 2013“. Kodėl ji reikalinga?
- ◆ Lietuvoje yra 157 gamtos paminklų. Kas yra gamtos paminklas? Kodėl valdžia juos saugo?
- ◆ Kas vasarą VDU vyksta lietuvių kalbos kursai. Kas dalyvauja? Kodėl?
- ◆ Lietuvos Prezidentė susitiko su JAV Prezidentu. Apie ką jie kalbėjo?
- ◆ Rusijos muitinės blokuoja Lietuvos sunkvežimius. Kasdien lietuviai praranda keletą milijonų dolerių. Kodėl tai vyksta?

„Laikai vaikams“ yra JAV Švietimo tarybos leidinys, kuris eina nuo 2008 metų. Šiais metais yra patobulinta galimybė mokiniais išsakyti savo nuomonę naudojant internetinį blogą. Švietimo taryba kviečia visus paskaityti ir parašyti savo mintis bei nuomones.

dr. Mirga Girniuvienė
Švietimo tarybos narė
„Laikai vaikams“ redaktorė

Spalio 27 d., sekmadienį, 1 val. p. p.
kviečiame į popietę su

DRAUGU

Willowbrook pokylių salėje.

Lietuviškų dainų programą atliks Povilas Strolia (pitaras gitara). Bilieto kaina – 60 dol., studentams – 40 dol. Pokylio bilietus prašome užsisakyti DRAUGO administracijos tel. 773-585-9500.

